ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA V CELJU

Izdaja »Zasavski tednik« v Trbovljah. — Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik Stane Šuštar. — Naslov uredništva in uprave: »Zasavski tednik«, Trbovlje I. Trg revolucije 28. — Telefon 80-191 — Račun pri Komunalni banki Trbovlje 600-714-1 148 — List izhaja vsak petek. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din, mesečna 40 din. Cena izvoda v kolportaži 10 din. — Tiska tiskarna Časopisnega podjetja »Slov. poročevalec« v Ljubljani. — Rokopisi, ki morajo biti v uredništvu najkasneje vsak torek, se ne vračajo

Zasavski TEDNIK

Štev. 17 — TRBOVLJE, 6. maja 1959 — Cena 10 din — Leto XII

7 dni po svetu

● **DELAVSKI PRAZNIK PO SVETU**

Po vsem svetu so slovesno praznovali 1. maj. Predsednik azijske socialistične konfederacije in vidni burmanski socialist U Ba Sve je v svojem prvomajskem sporočilu opozoril, da je potrebno prenehati s sleherno eksploatacijo in pritiskom. »Za mnoge azijske države«, je dejal U Ba Sve, »je socializem edina možna pot v družbeni izgradnji. Čeprav niso v vseh azijskih državah na oblasti socialistične stranke, je socialistična ideologija v Aziji vedno bolj priljubljena.«

● **BOJ ZA PRAVICE**

V Celovcu je bila letna skupščina Zveze koroških partizanov, na kateri so bivši partizani iz vseh krajev južne Koroške manifestirali odločnost koroških Slovencev v obrambi njihovih pravic in nacionalnega obstoja. Koroški partizani so znova odločno zahtevali dosledno izvajanje čl. 7 državne pogodbe, ki jamči popolno enakopravnost in narodnostni obstoj manjšine. O delu Zveze je poročal njen predsednik Karel Prušnik-Gašper, ki je izjavil, da borci-invalidi še do danes niso dobili invalidnine od Avstrije, čeprav je dolžna gmotno pomagati tistim, ki so postali invalidi, ko so se borili proti fašizmu.

● **ŽENEVSKI RAZGOVORI**

V Ženevi se pripravljajo na bližnji sestanek zunanjih ministrov Vzhoda in Zahoda. Sestanka zunanjih ministrov se bo udeležil tudi generalni sekretar OZN Dag Hammarskjöld.

● **DEBRE V BONNU**

Francoski premier Debre bo obiskal te dni Bonn. Spremljal ga bo zunanji minister Couve de Murville. Z nemškimi državniki bosta razpravljala o vprašanjih, ki so povezani z ekonomskimi problemi »evropske izgradnje«.

● **BORILI SE BODO NAPREJ**

Predsednik začasne alžirske vlade Ferhat Abas je v listu »Al Masa« izjavil, da je pripravljen pogajati se s Francijo, vendar kot predstavnik alžirske vlade in ne kot francoski državljan. »Pripravljeni smo na dolgo vojno proti Franciji, ki bi lahko trajala tudi 20 let,« je dejal. »Dokler ne bomo uredili vseh vprašanj, ne moremo odložiti orožja. Z generalom de Gaullom smo se pripravljeni sestati na nevtralnem ozemlju, brez poprejšnjih predlogov in vnaprej določenega dnevnega reda. S francosko vlado bi se razgovarjali v upanju, da bomo dosegli sporazum.«

AVTOMATSKA TELEFONSKA CENTRALA V ZAGORJU

30. aprila so vključili v obratovanje avtomatsko telefonsko centralo v Zagorju, ki ima 200 telefonskih priključkov. To je prva domača avtomatska telefonska centrala v Zasavju. Izdelali so jo v tovarni »Nikole Tesla«. Z vozelno centralo v Trbovljah je povezana s sedmimi kabli.

Pričakujejo, da bo okoli 15. maja začela delati tudi radeška avtomatska telefonska centrala.

Bržkone pa bo še letos vzpostavljena tudi UKV telefonska zveza z avtomatsko centralo v Ljubljani, na Gorenjskem in v Celju.

PO KONGRESU JUGOSLOVANSKIH SINDIKATOV

OBETAJOČI SKLEPI

Kongres jugoslovanskih sindikatov je dal jasna navodila, kako doseči napredek v delu sindikatov in sindikalnih organizacij v podjetjih, o kakšnem pravcu naj usmerimo njihovo aktivnost glede na vse močnejšo afirmacijo organov delavskega samoupravljanja in položaja delavskega razreda v naši državi.

Kakor je bil VII. kongres Zveze komunistov dogodek odločilnega pomena za izdelavo in presojo osnovnih idejnih koncepcij za našo socialistično izgradnjo, tako je kongres sindikatov, ocenivši delo sindikalnih organizacij, na osnovi Programa ZKJ določil nove naloge jugoslovanskim sindikatom. Na temelju zaključkov kongresa ZKJ je ta pomembni zbor preko 2.000 delegatov iz podjetij, tovarn, ustanov, šol in drugih delovnih mest odredil smernice za nadaljnjo organizacijsko in politično krepitev in razvijanje sindikalnih organizacij, predvsem pa sindikalnih podružnic. Na istih osnovah slone tudi koncepcije nadaljnjih naporov za oblikovanje delavskega razreda in dviganje družbenega in življenjskega standarda pri nas.

Kongres je pokazal, da je borba naših delovnih ljudi za boljše življenje hkrati platforma, na kateri se razvija vsakodnevna praktična aktivnost sindikata kot najmnožičnejše organizacije delavskega razreda, ki kot upravljavec in lastnik proizvodnih sredstev istočasno sodeluje na dviganju svojega življenskega standarda. Kongres je prav tako nedvoumno potrdil, da je od tega, kako se v komuni rešujejo problemi preskrbe, stanovanj, izobrazbe itd., v veliki meri odvisno tudi življenje in življenska raven delovnih ljudi. Zato je bilo tudi poudarjeno, da je orientacija na vse večjo aktivnost sindikatov v komuni ne samo gospodarska, ampak tudi politična nujnost.

S pomočjo mnogih oblik komunalnega sistema, s sodelovanjem v ljudskih odborih, svetih, organih družbenega upravljanja, a posebno v zborih proizvajalcev, se vse bolj občuti aktivnost sindikatov. Medtem pa je kongres prav tako opozoril na to, da bi bilo zgrešeno, če bi sindikati zaradi orientacije na delo v komuni zapostavljali svojo aktivnost v kolektivih, kjer bi bilo potrebno, da se delo vse bolj razširi in vse bolj in bolj organizira. Vse večja postaja težnja, naj bo razdelitev ustvarjenih dohodkov gospodarskih organizacij v skladu z doseženo produktivnostjo in da z ostalimi uspehi dela ustvarjamo vse večje možnosti za izboljšanje življenskega standarda — a to je področje, ki mu morejo sindikati dati pomemben doprinos. Temu koristno služi dejstvo, da delovni kolektivi samostojno razpolagajo s čistimi dohodki, ki jih razdeljujejo za naloge in fonde za razvoj podjetij ter za napredek družbenega standarda, da kolektivi s svojo investicijsko politiko, izboljšanjem dela vodijo dolgoročno politiko za napredek proizvodnje in za dvig svoje življenske ravni.

Da se dosežejo cilji in izvrše naloge, ki jih je kongres postavil delavskemu razredu, je treba rešiti nekaj važnih vprašanj.

Predvsem je treba najti najboljšo pot in način za rešitev povečanja zaslužka v sorazmerju z doseženo proizvodnostjo in napraviti v podjetjih tak sistem nagrajevanja, po katerem bodo zaslužki odvisni od zavzemanja celotnega kolektiva kakor tudi od invididualnega učinka in produktivosti vsakega delavca. Zato stoji pred sindikati naloga, da se bore najti najučinkovitejše oblike nagrajevanja in da jih stalno izpopolnjujejo. Posebno je poudarjeno, da je treba v bodoče zaslužek odrejati in kalkulirati tudi v odvisnosti od proizvodnih stroškov, dosežene kakovosti izdelka, načina izkoriščanja in vzdrževanja osnovnih sredstev itd. Prav tako je bilo slišati predlog, da bi bilo treba proučiti možnosti uporabe kompleksnega načina nagrajevanja pri delu, ki naj omogoči, da se rezultati, doseženi na nekem delovnem mestu v obratu ali oddelku, konkretneje odrazijo v delavskih zaslužkih ter zaslužkih vodilnega in tehničnega osebja v podjetju.

Da se seveda dosežejo zadovoljivi rezultati ne samo v nagrajevanju, temveč tudi v porastu proizvodnje in produktivnosti dela, je kongres opozoril še na neko vprašanje, ki je treba imeti vedno pred očmi — a to je strokovno usposabljanje kadra. Od višine tehničnega znanja — tako je bilo poudarjeno na kongresu — je odvisna tudi stopnja produktivnosti, a s tem prav tako višina zaslužkov delavcev in uslužbencev. Zato ni prav nič čudnega, če so na tem zborovanju, na katerem je bilo slišati preko deset raznih jezikov sveta in kjer je z govorniškega mesta odjeknil pozdrav jugoslovanskemu delavskemu razredu od delegatov, začenši od Japonske pa do Gane in Gvineje, dali vprašanju izobrazbe našega delavskega razreda pomembno mesto in se je ta problem uvrstil v red najvažnejših nalog, ki jih bodo jugoslovanski sindikati morali rešiti v naslednjih letih.

A. Marković

OB OBČNEM ZBORU ZB NOV TRBOVLJE

Večje naloge, večje dolžnosti

Pred dnevi je bil v dvorani Delavskega doma občni zbor ZB NOV Trbovlje. Udeležba pa ni bila povsem zadovoljiva, saj se je skupščine udeležilo le 230 delegatov. Vendar lahko rečemo, da je delo v organizaciji kljub temu preteklo leto povoljno potekalo.

Iz poročil in razprav smo povzeli, da stoji pred članstvom ZB NOV Trbovlje še mnogo dela, da so naloge organizacije sedaj, ko so zasavski kraji priključeni okraju Ljubljana, še večje in da so tudi dolžnosti članov večje. Vrsto nalog je treba sedaj reševati v občinskem merilu in ne gre, da se odgovorni odborniki ali pa posamezni člani zanašajo le na pomoč »od zgoraj«. Že samo dejstvo, da se je med letom pri občinskem odboru ZB NOV zglasilo ali pa iskalo pomoč nad 400 članov — ali vsak tretji član — zgovorno pripoveduje, kako potrebno je, da se vsi člani še bolj oklenejo svoje organizacije.

Delo občinskega odbora ZB NOV je v glavnem potekalo po izvoljenih komisijah, od katerih so bile najbolj delavne komisije za reševanje pritožb, komisije za skrb za partizanske otroke oz. otroke padlih borcev, komisije za spomeniško varstvo, in še druge. Slabo pa je delala zgodovinska komisija. Tudi v sami razpravi je bila poudarjena važnost te komisije, saj je že čas, da tudi Trbovlje dobe Zbornik spominov borbe in dela v revirjih. Že mnogo manjši kraji v Sloveniji so izdali publikacije iz dni NOV, le v Trbovljah te naloge še niso opravili, kar bo treba storiti brž ko mogoče.

Med bodoče naloge občinskega odbora ZB NOV Trbovlje in naloge posameznikov štejemo lahko tudi to, da je treba v Zvezo borcev vključiti vse tiste, ki imajo pogoje za sprejem. Izvršitev te naloge pa je v mnogočem odvisno od aktivnosti terenskih odborov ZB NOV.

Pri občinskem odboru ZB NOV bodo odprli pravno posvetovalnico, ki bo nudila članom pravne nasvete, tako na primer glede pokojnine, invalidnosti, priznanja službenih let in podobno. Prav tako bodo pri občinskem odboru Zveze borcev formirali novo sekcijo, in sicer sekcijo za internirance in repatriirane. In še nekaj je važno, kar je bilo posebej poudarjeno in na kar je opozarjal tudi izrek v dvorani: »Čuvajmo pridobitve naše revolucije!« Tudi to je ena izmed glavnih in odgovornih nalog vseh članov zveze borcev. Člani ZB NOV pa si morajo med seboj sami pomagati, utrjevati morajo pridobitve naše borbe. Nikoli ne smejo pozabiti na stari rek, da mora biti človek človeku res človek, ne pa volk.

Ob zaključku občnega zbora sta se k besedi priglasila še gosta okrajnega odbora ZB NOV tov. Kopitar in sekretar okrajnega odbora Zveze borcev Ljubljana, ki sta dala občinski organizaciji dragocene napotke za nadaljnje delo. — Z željo, da bi bila prihodnja skupščina občinske ZB NOV Trbovlje bolje obiskana in da bi bili tudi uspehi še lepši, so se vsi razšli s sklepom, da bo treba krepkeje poprijeti za delo.

af.

MIMOGREDE

TRETJI POHOD »OB ŽICI OKUPIRANE LJUBLJANE«

10. maja letos bo v Ljubljani že tretji pohod »Ob žici okupirane Ljubljane«. Udeležili se ga bodo stari borci, člani številnih delovnih kolektivov, športniki in mladina. Ljubljana bo sprejela tekmovalce iz vse države. »Startal« pa bo tudi državni rekorder v teku na dolge proge Franjo Mihalič. Tokrat bodo prvič v večjem številu sodelovali tudi športniki in člani delovnih kolektivov iz Zasavja. — Po poročilih, ki prihajajo iz Ljubljane, lahko sklepamo, da bo letošnja prireditev, ki je posvečena tudi počastitvi 40-letnice KPJ, presegla obe dosedanji.

5. JULIJA V CELJE!

V okviru proslave 40-letnice KPJ in 40-letnice ustanovitve delavskih prosvetnih društev Svobod bo 5. julija letos v Celju republiški zlet Svobod. Hkrati bo ta prireditev spomin na velik zlet Svobod, ki je bil leta 1935 v Celju. Letošnji zlet v Celju prireja republiška Zveza Svobod, organizacijo pa je prevzelo Celje. Predsednik prireditvenega odbora je Andrej Svetek, ki je tudi med glavnimi organizacijami zleta, pokroviteljstvo nad prireditvijo pa je prevzel Franc Leskošek-Luka.

Letošnji zlet v Celju bo mogočna manifestacija delavske kulturne dejavnosti. Na slavnosti bodo sodelovale zadružne delavske godbe, pevski zbori, prav tako bo na njej skupno zborovanje ter pohod skozi mesto Celje. Na tej veliki manifestaciji bodo sodelovale tudi Svobode iz Zasavja.

300 LJUDI NA MRZLICI

Dne 1. maja so se na Mrzlici nad Trbovljami srečali delovni kolektivi iz Celja, Žalca, Hrastnika in Trbovelj. Kljub slabemu vremenu se je na Mrzlici zbralo lepo število delavcev iz vseh 4 sosednih krajev, katerim je v pozdrav spregovoril tov. Zupanc iz Zabukovce, udeleženec vrste podobnih zborov na Mrzlici v predvojnih časih — k prazniku 1. maja pa je v imenu vseh občinskih sindikalnih svetov zbranim čestital tov. Tone Kukovica, tajnik ObSS Trbovlje.

V športnem srečanju ekip navedenih krajev so prejeli pokale sindikalnih svetov Trbovlje, Celja in Žalca naslednje ekipe oziroma reprezentance krajev:

1. v streljanju z zračno puško Celjani; 2. v odbojki ravno tako Celjani, 3. v šahu pa so zmagali Žalčani.

Nato je sledila prosta zabava ob zvokih plošč, ker se napovedane kulturne skupine (godbe) zaradi neugodnega vremena izleta niso udeležile.

Lepo slovesnost v počastitev 1. maja je imela tudi trboveljska Elektrarna.

T.

VELIČASTNA PROSLAVA V DELAVSKEM DOMU

Take kulturne prireditve, kakršno smo doživeli v soboto, 25. aprila zvečer, v Trbovljah že dolgo, ali pa sploh še ni bilo. Več sto pevcev, glasbenikov in recitatorjev je v bogatem kulturnem sporedu s poslušalci doživljalo slavno pot Komunistične partije Jugoslavije, danes Zveze komunistov Jugoslavije, ki je imela v revirjih vedno najmočnejše postojanke. Posebnost te slovesnosti je bila v njeni množičnosti in skladnosti pesmi, recitacije, glasbe in besede, ki so nas povedle skozi tri obdobja naše slavne epopeje: TRPLJENJE, BORBO in SVOBODO.

Velika avla Delavskega doma je bila nabito polna. Bogat in pisan program je tako pritegnil pozornost okrog dva tisoč ljudi, da so pozabili na čas. Celo tistim, ki so morali dlje kot dve uri stati, je bilo po končani akademiji žal, ker spored ni bil še daljši. Tudi slavnostni govor sekretarja občinskega odbora Socialistične zveze Slavka Borštnarja je vzbudil zanimanje, saj je razkril udeležencem slovesnosti nekatere nove podatke iz bogate zakladnice delavskega gibanja v revirjih.

Ta proslava 40-letnice ustanovitve Komunistične partije Jugoslavije je bila dostojna velikega jubileja. Udeleženci, med njimi tudi sekretar občinskega komiteja Zveze komunistov Trbovlje Alojz Ribič, sekretar občinskega komiteja Zveze komunistov Zagorje Rudi Bregar in drugi, so bili zadovoljni in so izrekli toplo priznanje izvajalcem. Posebno pohvalo zaslužijo Milko Rak, Rado Češnovar in Jelko Potočan ne samo za domiselnost, ampak tudi za velik trud, ki so ga vložili v pripravo akademije. Dalje gre vse priznanje združenim pevskim zborom trboveljskih Svobod z Jožetom Skrinarjem na čelu, gimnazijskemu recitatorskemu zboru z Radom Češnovarjem, Delavski godbi z Sušom ter napovedovalcema Hermanu Pečniku in Janu Kužniku. Pohvalo je treba izreči tudi odboru za proslavo 40-letnice Komunistične partije v Trbovljah.

ZDRUŽENI PEVSKI ZBORI NA PROSLAVI V TRBOVLJAH

Juriš na hrastniški cesti

Morda je naključje, da je Hrastnik edini kraj v zasavskih revirjih, ki še danes nima spodobne ceste, nikakor pa ni naključje, da se ravno mladina ne more in noče sprijazniti s tem, da ji sicer prijazno domačo dolino kazi zaradi jamskih del mestoma pogrezajoča se cesta, ki je — odvisno od vremena — zdaj blatna zdaj prašna.

Že lani je mladina na plenumu, s katerim je v februarju končala seminar za mladinske aktiviste, sprejela sklep, da za delo na adaptaciji ceste občinskemu ljudskemu odboru ponudi v ta namen med mladinci zbrane obveze za 12 tisoč prostovoljnih delovnih ur.

Sezona je prišla in minila, preden so odgovorni spoznali, da mladina resno misli in tako je bila ta akcija preložena na naslednje — letošnje leto.

Po sklepu občinske konference mladine je akcija posvečena počastitvi 40. obletnice ustanovitve SKOJ in ima značaj republiške delovne akcije. Na mitingu, na katerem so formirali tri delovne brigade, se je mladina petih aktivov, ki delujejo v centru, za čigar cesto gre, obvezala za po 156 prostovoljnih ur, s čimer je obveza zrasla na 72 tisoč delovnih ur.

Tako je mladinska organizacija v Hrastniku proslavila 1. april — Dan mladinskih delovnih brigad — z začetkom dela na akciji, ki postaja vse bolj množična.

Mladina, razvrščena v čete in brigade, po svojem težkem delu v tovarnah in v rudniku, trenutno dva do trikrat tedensko dela na izkopu nove struge za potok, po čigar stari strugi nameravajo zgraditi novo cesto. Krajevna podjetja kažejo za to akcijo razumevanje, saj so mladinske brigade oskrbele z orodjem in avtomobili za odvoz materiala. Posebno pozornost posveča mladim graditeljem kolektiv hrastniškega rudnika, ki jim je delo olajšal s pravim jamskim verižnim transporterjem — s posebnim avtobusom pa je mladini omogočil izlet na Pohorje; sindikalna podružnica rudarjev je brigadirjem posodila gramofon in ojačevalno aparaturo, ki med delom »prevpije« cvilijenje samokolnic in ropot verižnega transporterja, kompresorja in pnevmatičnega kladiva, po končanem delu pa včasih nadomešča harmonikarja, ki utrujene brigadirje spodbudi za ples.

Tudi za kulturno-prosvetno dejavnost je preskrbljeno; med drugim bosta obe krajevni »Svobodi« dajali po eno kino predstavo mesečno izključno za brigadirje, brezplačen vstop pa bodo imeli mladinski brigadirji na prireditve, vključene v program proslavljanja jubileja Komunistične partije Jugoslavije.

Športno dejavnost nameravajo mladinci omejiti na turnirje, na katerih bi nogometne, odbojkarske, namiznoteniške in druge reprezentance brigad med seboj pomerjale moči. Avto-moto krožek so pri mladinski organizaciji že pred mesecj osnovan z namenom, da brigadirjem nudi tudi tovrstno izobrazbo in razvedrilo.

Dasiravno mladinci večino svojega prostega časa porabijo za prostovoljno fizično delo, namerava štab uvesti poseben program politično-ideološkega študija, po katerem bi po končanem delu mladini posredovali dobro pripravljena predavanja z zanimivo tematiko.

Da bo tudi v ostalem tako kot v »pravih« brigadah, želijo pozneje izrekati zaslužnim brigadirjem pohvale in jih razglašati za udarnike. Če bo akciji priznan status republiške delovne akcije, se ni bati, da jim to ne bi uspelo, vendar pa je pravzaprav važneje, da mladina uresniči svoj osnovni namen, s čimer si bo mlada generacija postavila v svojem domačem kraju trajen in praktični spomenik. Ni dvoma, da bodo mladini, ko bo delo na sami trasi v polnem razmahu, priskočile na pomoč tudi ostale politične in družbene organizacije, s čimer bo akcija dobila splošni značaj za ves kraj — to pa bo drugi, po eni strani še važnejši politični uspeh, ki gre zanj zahvala izključno samoiniciativi mladih Hrastničanov.

HRASTNIK

Moderna pridobitev. — Pred dnevi so izročili v Hrastniku svojemu namenu novo, lepo poslopje, ki bo služilo kot nova zošta, v njem pa so tudi poslovni prostori izpostave Zavoda za socialno zavarovanje ter uradni prostori Narodne banke.

Novo zgradbo je v okviru slovesnosti v počastitev 40-letnice KPJ slovesno odprl predsednik LO Hrastnik. Stavba je stala preko 86 milijonov din, v stroške pa je vračunana tudi moderna avtomatska telefonska centrala, ki ima 200 priključkov. H gradnji so finančno prispevali direkcija PTT, zavod za socialno zavarovanje in občinski LO, prav tako krajevna gospodarska podjetja k stroškom za avtomatično telefonsko centralo.

Počastitev jubileja KPJ. — V nabito polni dvorani TVD Partizana v Hrastniku so z bogatim kulturnim sporedom počastili 40. obletnico ustanovitve KPJ. Na slovesni prireditvi so sodelovali godba na pihala Svobode I ter njen moški in ženski pevski zbor, nadalje dijaki nižje gimnazije. Slavnostni govor je imel sekretar občinskega komiteja ZKS Hrastnik tov. Marijan Orožen. — Tudi v Sp. Hrastniku so prejšnjo nedeljo počastili jubilej KPJ. Na prireditvi je sodeloval pevski zbor svobode II s koncertom, na katerem so pevci predvajali delavske in partizanske pesmi.

R. V.

MLADI TALENTI, NA PLAN!

Svet Svobod in prosvetnih društev občine Trbovlje bo priredil v mesecu maju JAVNI NASTOP mladih talentov, in to cicibanov in pionirjev.

Pravico do nastopa imajo vsi cicibani in pionirji do vključno 15. leta starosti, ki v takih in podobnih oddajah še niso nastopili.

Priglasijo naj se pevci, recitatorji, instrumentalisti itd.

Dan in uro avdicije bomo še sporočili.

Nastopajoče bodo ocenjevali izžrebani pionirji.

Priglasitve je oddati čimprej na naslov: Svet Svobod in prosvetnih društev občine Trbovlje v Trbovljah (Delavski dom).

100 let Rdečega križa

PLEMENITA ZAMISEL, POROJENA V VOJNIH GROZOTAH

Te dni, v času od 3. do 10. maja, praznujemo po vsej državi Teden Rdečega križa. Hkrati pa obhajamo letos 100-letnico rojstva te mednarodne humane organizacije.

Ideja ustanovitve Rdečega križa se je rodila v grozotah, ki jih prinaša vsaka vojna. Zato je današnja mednarodna organizacija Rdečega križa eden izmed največjih zagovornikov miru. Z vsemi silami dela tudi za tem, da do vojne sploh ne bi več nikdar prišlo.

Pred sto leti je vznikla plemenita zamisel za ustanovitev te vseobče humane ustanove, in sicer v bitki pri Solferinu na Italijanskem, l. 1859. HENRY DUNANT, znani švicarski filantrop, je videl tisto leto vojne strahote. Videl je, kako trpe v vojni ranjenci in bolniki, ki jim nihče ne pomaga in si tudi sami ne morejo pomagati. To ga je napotilo, da je napisal knjigo »Un souvenir de Solferino«. In prav to njegovo delo je bilo povod, da je bila 22. avgusta 1864. leta sklicana v Ženevi mednarodna konferenca, na kateri so države sklenile znano Ženevsko konvencijo, ki jih je obvezala, da ustanove človekoljubno mednarodno organizacijo — Rdeči križ.

Država za državo so ustanavljale svojo organizacijo Rdečega križa. Na ozemlju današnje Jugoslavije so prav tako leta 1876 ustanovili društvo Rdečega križa v Črni gori in Srbiji, dve leti pozneje se je na Hrvaškem formiral odbor za pomoč ranjenim in bolnim. Ta odbor se je leta 1882 preimenoval v Društvo Rdečega križa kraljevine Hrvatske in Slavonije, ki se je povezal z enakim društvom v Budimpešti. Tudi v Sloveniji je bilo leta 1879 ustanovljeno Deželno pomožno društvo za Kranjsko v pomoč ranjencem in bolnikom in se je leta 1902 preimenovalo v Društvo Rdečega križa za Kranjsko. Po prvi svetovni vojni se je leta 1921 izoblikovalo Društvo Rdečega križa Kraljevine SHS.

Ideja Henryja Dunanta, pomagati v vojni ranjenim in bolnim, ki si sami ne morejo pomagati, se je razširila po vseh državah sveta. Tako so po koncu prve svetovne vojne ustanovili Ligo društev Rdečega križa — mednarodna zveza nacionalnih društev — ki šteje danes nad 80 držav — članic z okrog 200 milijoni članov.

Tudi v naši narodnoosvobodilni vojni je bila vloga Rdečega križa velika. Meseca septembra 1944 je bila v Drvarju ustanovljena organizacija Rdečega križa svobodne Jugoslavije in je bila deležna mednarodne pomoči v znak priznanja in spoštovanja našega hrabrega jugoslovanskega ljudstva.

Vloga Rdečega križa je danes mnogo širša in večja in se ne omejuje samo na pomoč v vojni ranjenim in obolelim. Tudi pri nas so bile naloge Rdečega križa že takoj po osvoboditvi velike. Leta 1947 je Rdeči križ pri nas začel z vzgajanjem kadrov, ki naj bi pomagali redni zdravstveni službi pri reševanju zdravstvenih problemov. Delo Rdečega križa je obsežno in število članstva te organizacije stalno narašča. Danes je pri nas v tej človekoljubni ustanovi organizirano že nad 1,400.000 članov in nad 1,200.000 podmladkarjev. Kadri rastejo in se vzgajajo iz dneva v dan. Tečaje Rdečega križa za žensko vaško mladino je dovršilo 426.000 mladink, tečaje za prvo pomoč pri nezgodah 320.000 aktivistov Rdečega križa. Desettisoči žena so obiskovale tečaje za nego bolnikov v domači oskrbi in za nego dojenčkov. Tečaj za boj proti nalezljivim boleznim in še druge je dovršilo že več kot 30.000 aktivistov. V stotisoče pa gre število tistih, katerih naloga je dviganje higienske ravni naših delovnih ljudi in čuvanje ljudskega zdravja.

Kakor že rečeno, praznujemo letos stoletnico rojstva humane mednarodne organizacije in Teden Rdečega križa od 3. do 10. maja. Teden RK sovpada tudi s proslavo 40-letnice KPJ. V teh proslavah pa organizacija Rdečega križa ne bo sodelovala s posebnim slavnostnim programom, temveč bo skušala svojo dejavnost bolj razviti in s tem po svojih močeh prispevati k napredku in razcvetu naše države.

Delo v organizaciji Rdečega križa je prostovoljno. Naj ne bo člana ali članice SZDL, ki ne bi bila člana te človekoljubne ustanove in ki je ne bi vsak po svojih močeh podprl.

ar.

OBČINSKA KONFERENCA ZKS V HRASTNIKU

Vsestransko uveljavljanje

Sproščenost in aktualnost misli sta dala na nedavni občinski konferenci Zveze komunistov hrastniške občine pečat dosedanjemu delu hrastniških komunistov. Komunisti so se odtrgali iz ozkosti, ki je bila še dovolj značilna za delo in konference v minulih letih in zdaj zares ugriznili v vse aktualne probleme političnega in gospodarskega življenja svoje komune.

Sekretar občinskega komiteja tov. Marijan Orožen je v izčrpnem in dobro pripravljenem poročilu razgrnil pred zbrane komuniste in goste, med katerimi je bila tudi članica CK ZKJ tov. Lidija Šentjurc in član CK ZKS Ljubljana tov. Miha Berčič, vso obsežno in pisano snovanje in delo komunistov v hrastniški občini, hkrati pa samokritično ocenil tudi vse napake, ki so se doslej še pojavljale v delu komunistov hrastniške občine.

Kakor doslej na konferencah posameznih osnovnih organizacij v občini so tudi na tej konferenci poudarili, da je mesto komunistov med množicami, da pa bi bilo njihovo delo čim uspešneje, morajo še več storiti za svoj ideološki dvig.

Konferenca je posvetila precejšnjo pozornost razpravi o ukrepih za dvig življenske ravni v hrastniški občini.

Tovarišica Lidija Šentjurc je spregovorila o razvoju gospodarstva pri nas in poudarila, da je treba voditi takšno gospodarsko politiko, ki na eni strani ne bo ovirala nadaljnjega razvoja proizvajalnih sil, na drugi strani pa bo omogočila ustvarjanje osnovnih življenjskih pogojev za delovne ljudi. Če hočemo iti vzporedno z ostalim svetom, se ne smemo ustaviti niti za en dan. Dejala je, da je tako tudi hrastniška orientacija na rekonstrukcijo izrabljenih industrijskih obratov pravilna, ker bi se hrastniški delovni ljudje sicer prej ko slej znašli pred velikimi težavami. Treba pa je seveda izrabiti tudi vse neizkoriščene rezerve, ki nedvomno obstajajo v podjetjih, in tako povečati proizvodnjo.

Lidija Šentjurc je omenila tudi nagrajevanje po učinku v kmetijstvu in govorila o investicijski politiki komun. Ko je obširno osvetlila probleme družbenega standarda, je omenila predvsem probleme stanovanjske izgradnje, skrb za stanovanjske skupnosti itd.

Tovarišica Šentjurčeva je izrekla priznanje konferenci, ker je usmerila pozornost predvsem na tista temeljna vprašanja, od katerih je odvisen uspešen razvoj komune.

Hrastniški komunisti so končno izvolili še nov občinski komite in revizijsko komisijo ter delegate za četrti kongres KPS. — Na nekatere zaključke in značilnosti hrastniške občinske konference se bomo še povrnili.

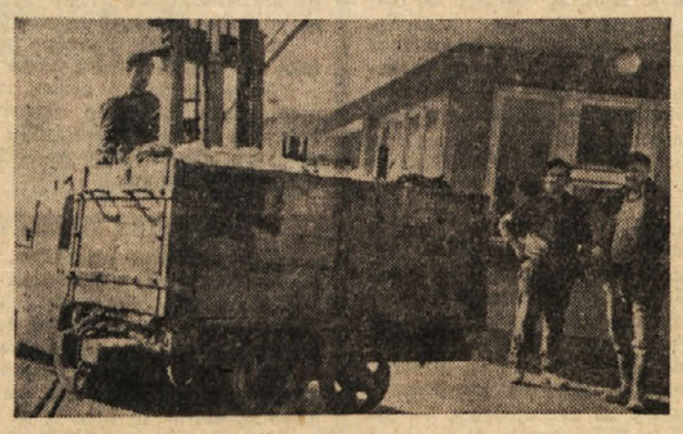

DOMISELNI SLONČEK. — Motorno dvigalo — slonček, ki ga že nekaj časa uporabljajo v trboveljski Strojni tovarni za prenašanje in nakladanje raznih bremen, je izpričalo svojo univerzalnost. Naš fotoreporter je slonček in njegovega voznika presenetil v trenutku, ko je ta s svojimi zobmi zgrabil voziček industrijske železnice in ga kar takole prenesel preko vseh kretnic na glavni tir. Zadovoljni obrazi delavcev kažejo, da so s svojim motornim kolegom prav zadovoljni.

V SOBOTO, 25. APRILA, JE PRIREDIL VELIKI ZABAVNI ORKESTER »SVOBODE« ZAGORJE PRVI CELOVEČERNI KONCERT ZABAVNE GLASBE IN POPEVK. NA SLIKI VIDITE NJEGOVE TROBENTAČE. V PRIHODNJI ŠTEVILKI PA BOMO OBJAVILI PODROBNEJŠE POROČILO O NJIH

»DELO« — NOVI SLOVENSKI JUTRANJIK

1. maja je začel izhajati v Ljubljani novi slovenski jutranjik — »Delo«. Uvodno besedo je napisal predsednik Socialistične zveze Slovenije, tov. Miha Marinko, ki je podčrtal in poudaril vlogo in pomen novega dnevnika.

Novemu slovenskemu dnevniku tovariški pozdrav iz Zasavja!

40 LET KPJ ● 40 LET KPJ ● 40 LET KPJ ● 40 LET KPJ ● 40 LET KPJ

PRVI MLADINSKI TEDEN

Vsi se še dobro spominjajo, da je v času okupacije marsikateri mladinec s svojim delom mnogo pomagal Osvobodilni fronti. V priznanje za požrtvovalno sodelovanje mladincev pri OF in za njihovo novo preizkušnjo je le-ta izdala direktive, da se izvede program mladinskega tedna.

Skupine ZK na področju Trbovelj so imele nalogo, da mladini pri organizaciji njenega tedna pomagajo. V grupi 25-32 smo bile vključene večinoma žene. Akcija se je pričela. Zbrale smo skupino zanesljivih mladincev, starih do 16 let, in jim povedale, da gre za napovedani mladinski teden. Mladinci so se z navdušenjem in s ponosom odzvali pozivu OF. Partizanom so hoteli dokazati, da so njihovi zvesti pristaši in da jim njihova naloga ne bo pretežka. Program se je skrbno pripravil. Vsak dan je bilo treba izvršiti posebno nalogo.

Težko pričakovani prvi dan mladinskega tedna je prišel. Po vseh nižjih gričkih so zagoreli kresovi v počastitev mladinskega tedna. Nemci so se spogledovali in se spraševali, kaj to pomeni. V strahu so celo mislili, da je morda padel Berlin in da so banditi od veselja prižgali kresove.

Drugi dan so mladinci očistili vse prostore, kjer so bili pokopani partizani in pa bili ustreljeni talci. Prostore so pokrili s cvetjem in z venci z napisi: »Slava padlim borcem OF«. Gomile niso dolgo ostale pokrite s cvetjem. Že naslednji dan, ko so Nemci to opazili, so cvetje odstranili.

Tretji dan je bil propagandni dan. Tu so imeli mladinci obilo dela. Sestavljali in izdelovali so letake, ki so jih trosili po vseh trboveljskih ulicah, plakate pa razobesili na vsa vidna mesta. Z letaki so pozivali Nemce, na se vdajo, kajti OF bo zanesljivo izšla iz boja kot zmagovalka. Pa tudi na izdajalce mladinci niso pozabili. Pred vrata so jim nasuli letake z vsebino: »France in Janez, izdajalska dva gada, poigravala z vama se bo cela naša brigada!« Vsa prestrašena sta Janez in France naslednji dan prebirala letake in ugibala: le od kod so prišli banditi in nam nasuli pred vrata letake, saj so vendar na vseh poteh, ki drže v hribe, zapreke. Mladinci so se prav od srca nasmejali, ko so videli, koliko strahu so pognali v kosti izdajalcem našega naroda.

Četrti dan so obiskali matere in žene padlih prvoborcev in jih obdarili z malimi darili. Peti dan pa so zbirali razni sanitetni material, hrano, oblačila in denar za brigade, a tudi na ranjence, ki so bili v partizanskih bolnišnicah, niso pozabili. Zbrali so 86 zavitkov, ki so jih odnašali k Palčiču na Bevško. Od tam pa so jih partizani z vozom odpeljali na teren, kjer so material razdelili brigadi in ranjencem.

Šesti dan smo imeli z mladinci sestanek, na katerem smo jim pripovedovali o pomenu in napredovanju OF.

Po zaključku te akcije so mladinci nadaljevali svoje delo. Bili so zadovoljni. OF je pohvalila našo skupino mladincev, kajti program so izvedli dosledno.

Večkrat se spominjam malega Jožka, ki mi je prišel povedat, kako je svojo nalogo opravil, obenem pa mi je pokazal svoje telo, kako je bilo marogasto od udarcev njegovega očeta, ker mu sin ni hotel povedati, kje je bil v večernih urah. S ponosom mi je dejal: »Trosil sem letake, in ker nam je bilo naročeno, da izvedemo program tedna pod strogo konspiracijo — da nas ne dobe Nemci — sem tudi očetu zamolčal svoje sodelovanje, čeravno sem vedel, da tudi on dela z OF. Udarce, ki mi jih je prizadejal oče, sem lahko prenesel ob misli, koliko so pretrpeli ujeti partizani in aktivisti, ki so jih mučili, da so umirali, a vendar niso nikogar izdali.«

Od vseh sodelujočih mladincev in mladink so se pri izvedbi mladinskega tedna posebno odlikovali: Jožko, Frida, Deša, Franci, Ivanka, Gelči, Tanja in Jožica.

Z izvedbo mladinskega tedna so mladinci pokazali, da so vredni biti pristaši in sodelavci OF, saj se niso ustrašili zaupane jim velike naloge, katero so zavestno in dosledno izvedli.

S. Z.

OBČINSKA KONFERENCA ZKS V ZAGORJU

Komunisti morajo dajati pobudo

IN BITI INICIATORJI NAPREDNIH AKCIJ, KAJTI LE NA TA NAČIN BO POSTAJALO ŽIVLJENJE V ZAGORJU POLNEJŠE IN BOGATEJŠE

Za minulo občinsko konferenco ZK v Zagorju je bilo značilno predvsem odkrivanje nekaterih pomanjkljivosti in slabosti, ki tu pa tam manjšajo uspehe, dosežene v politično - družbenem življenju tega kraja. Samokritično ocenjevanje dela zagorskih komunistov je konec koncev omogočilo, da je bila razprava dokaj konstruktivna, četudi kdaj pa kdaj nekoliko enostranska. Sekretar občinskega komiteja ZK tovariš Rudi Bregar je v svojem poročilu razložil neposredne naloge Zveze komunistov v Zagorju za plodnejše in bogatejše življenje delovnih ljudi v Zagorju. Vsa svoja izvajanja pa je navezal na Program ZKJ, ki je vsem jugoslovanskim narodom napotilo za praktično izvajanje nalog na katerem koli področju.

Posebno skrbno so bile razložene neposredne naloge komunistov zagorske občine v razvijanju gospodarstva, organov delavskega in družbenega upravljanja. Članstvo ZK v svojih osnovnih organizacijah skorajda ni našlo časa za razpravljanje o nekaterih neposrednih gospodarskih nalogah, zato tudi ni nič čudnega, če so vprašanju povečevanja produktivnosti dela posvečali premajhno skrb. Komunisti doslej še niso uspeli vcepiti v zavest vsakega delovnega človeka, da je le od povečane storilnosti možen nadaljnji gospodarski vzpon in z njim vred boljši gmotni položaj delovnega človeka. Razprav o tem problemu je silo malo, in v kolikor so, se jih komunisti lotevajo silno sramežljivo boječe, kot da bi se bali zameriti delavcem. Ni dvoma, da je taka praksa zelo škodljiva, in tudi povzroča, da v tem pogledu niso bili doseženi nobeni bistveni uspehi. Proizvodnost dela se je doslej dvigala le na račun povečevanja števila zaposlenih.

Drug problem je ozkost zagorskih občanov v obravnavanju nadaljnjega razvijanja gospodarstva. Še vedno se vleče tisto staro, preživelo načelo, da je »najbolj srečen« tisti, ki je zaposlen pri rudniku in da drugod ni pravzaprav nobenih perspektiv. Kako zmotno je tako mišljenje, ni treba posebej poudarjati, toda žalostno in nemogoče pa je hkrati to, da niti komunisti še niso pretrgali s takimi sodbami, pozabljajoč, da so skupno z ostalimi delovnimi ljudmi dolžni dvigati in razširjati ter razvijati celokupno zagorsko gospodarstvo. Rudnik seveda lahko s svojo veliko tradicijo, poslovno urejenostjo in razmeroma strokovno izvrstnimi kadri mnogo prispeva k nadaljnjemu razvoju Zagorja, zato je tembolj nerazumljivo, da je imelo politično vodstvo precej težav, da bi za opravljanje važnih del v občinski upravi ali v podjetjih, kjer imajo težave s kadri, dobilo tega ali onega strokovnjaka z rudnika.

Občinska konferenca je nakazala tudi nekatere slabosti v organih delavskega in družbenega upravljanja. Nemogoče je nadalje stanje, da je od 800 komunistov aktivnih v družbeno - političnem življenju le dobra polovica. Močno kritizirano je bilo tudi že znano in nemogoče načelo, da vrsta ljudi sicer v celoti soglaša z naprednimi stališči ali sklepi, ni pa pripravljena dati svoj prispevek k tem sklepom.

Tovarišica Vida Tomšičeva, član Izvršnega komiteja CK ZKS, je v svojem izvajanju grajala vse tiste komuniste, ki stoje ob strani, pozabljajoč, da so s tem, ko so postali člani ZK, vsestransko dolžni prispevati k skupnim ciljem, ki si jih je zadala Zveza komunistov. Tovarišica Vida je med drugim poudarila, da je treba nenehno razvijati mehanizem delavskega in družbenega upravljanja in pripraviti organe tega upravljanja, da ga bodo razvijali in krepili svojo občino. Treba se je boriti za izvajanje teh načel in stremeti za tem, da bodo naši računi venomer čisti. O vsakem ukrepu naj na široko razpravljajo delovni ljudje, ki naj dajejo svoje pobude, nasvete, potem pa, ko je ta ali oni načrt docela osvojen, se je treba zanj boriti, da bo v celoti izveden. Prav tako je tovarišica Tomšičeva poudarila, da bo treba z večjo prožnostjo pritegovati v organe družbenega upravljanja mlajše ljudi. Vsakršna zaprtost bi utegnila škodovati, zato naj najdejo v teh organih mesto vsi mlajši ljudje, ki bodo ob podpori starejših gotovo kos svojim nalogam. Vida Tomšičeva je govorila še o nekaterih idejnih vprašanjih, poudarila najbolj važne naloge pri ustanavljanju stanovanjskih skupnosti in zaželela komunistom zagorske občine nadaljnjih uspehov.

Uspehi bodo večji le tedaj, če bodo komunisti v svojih organizacijah in v ostalem družbenem življenju iniciatorji vsega naprednega, če bodo pobudniki pospešenega izvajanja programa ZKJ, in če bodo v celoti upoštevali kritične pripombe, izrečene na občinski konferenci ZK.

Konferenca je z navdušenjem sklenila, naj Zagorjane na bližnjem kongresu ZKS med drugim zastopata tudi dva rojaka — tovariša Janez Vipotnik in dr. Slavko Zore.

(v)

VAŽNO OBVESTILO! — VAŽNO OBVESTILO!

Uprava »Zasavskega tednika« sporoča vsem cenjenim naročnikom, da smo te dni poslali vsem poštam v LRS izterjevalne položnice za poravnavo polletne naročnine za »Zasavski tednik« (polletna naročnina 240 din). — Vsi tisti naročniki, ki so morda medtem že poravnali naročnino, naj se ne jeze zaradi tega in naj samo napišejo na položnico, da so naročnino že vplačali. — Prosimo vas, da pripravite denar za pismonošo, ko vas bo obiskal. S tem mu boste olajšali njegovo naporno in odgovorno delo, nam pa omogočili, da bomo tudi mi lahko poravnali naše denarne obveznosti do drugih.

Vsem zaostankarjem za naročnino za lansko leto pa je razen vsote polletne naročnine pripisan tudi znesek zaostanka.

Obenem Vas prosimo, da ne odpovedujete lista poštnemu uslužbencu, oziroma na hrbtni strani plačilnega naloga, ker te naloge prejemamo od pošte šele dvajsetega v mesecu in zato teh odpovedi ne moremo pravočasno upoštevati.

UPRAVA »ZASAVSKEGA TEDNIKA«

SPREHOD PO SVETU

Prispevek k solidarnosti proletariata

Četrti kongres Zveze sindikatov Jugoslavije, ki je pred dnevi zasedal v Beogradu, je potrdil pravilnost dosedanje mednarodne dejavnosti našega sindikalnega gibanja. Ta dejavnost — tesno povezana s splošnimi konstruktivnimi prizadevanji Jugoslavije na svetu — obilo prispeva k mednarodni izmenjavi izkušenj in h krepitvi vloge delavskih organizacij, obenem pa z odločnim odklanjanjem vsega, kar je v svetovnem sindikalnem gibanju zastarelega in škodljivega, utrjuje solidarnost proletariata. Že samo dejstvo, da so na kongres prišle sindikalne delegacije iz 30 držav, zgovorno priča, da je sodelovanje med našimi in tujimi sindikati zgrajeno na trdnih temeljih medsebojnega spoštovanja in skupnih koristi.

Četrti kongres jugoslovanskih sindikatov so pozdravile delegacije sindikalnih organizacij iz trinajstih evropskih držav (Belgije, Bolgarije, Češkoslovaške, Francije, Grčije, Nizozemske, Italije, Madžarske, Vzhodne Nemčije, Poljske, Romunije, Sovjetske zveze in Velike Britanije), sedmih afriških (Alžirije, Gane, Gvineje, Liberije, Maroka, Združene arabske republike, Tunizije) in sedmih azijskih držav (Ceylona, Indije, Indonezije, Izraela, Japonske, Libanona in Burme) ter treh držav Južne Amerike (Argentina, Čila in Uragvaja). Iz številnih dežel je prišlo po več delegacij, ki so zastopale različne sindikalne organizacije. Na kongres so prišli tudi predstavniki Mednarodne organizacije dela, Svetovne sindikalne federacije in Sindikalne federacije črne Afrike.

Iz njihovih pozdravov in izjav je razvidno, da so naše ocene mednarodnega sindikalnega gibanja in težnje po spoznavanju in zbliževanju razcepljenih in neenotnih sindikatov v mednarodnem merilu in tudi v nacionalnih mejah povsem pravilne in da niso samo naše. Te težnje odražajo zgodovinsko nujnost in se pojavljajo ter krepe v delavskih organizacijah na vseh celinah. Vedno več je ljudi, ki spoznavajo, da neenotnost in blokovska razcepljenost sindikatov hromi udarno moč delavskega razreda in učinkovitost njegove vloge v sodobnem družbenem razvoju. Zato se upirajo konservitivizmu v nekaterih sindikalnih vrhovih, zastarelim merilom, šablonam in dogmam, ter smelo proučujejo nove probleme, ki jih prinaša družbeni razvoj. Nastajajo novi pogoji (svet postaja neločljiva celota, se gospodarsko povezuje in združuje, klasični kapitalizem je že preteklost, socializem pa postaja svetovni proces in konkretna praksa milijonov delovnih ljudi na vseh celinah), v teh pogojih pa boj za zbliževanje delavskega razreda, za njegovo solidarnost in združevanje naporov ni več subjektivna želja, marveč objektivna nujnost.

Iz pozdravov tujih delegatov na kongresu Zveze sindikatov Jugoslavije je tudi razvidno, da socialističnih prizadevanj jugoslovanskega delavskega razreda nikakor ni moč ločiti od svetovnega boja za pravice delavstva, za mir in socializem, najmanj pa s klevetami in lažmi. Vsakodnevna socialistična praksa v naši deželi in njena napredna ter miroljubna mednarodna politika sta neločljivi del svetovnega boja delavskih in vseh naprednih gibanj, obenem pa tudi vzor, kako se je treba v današnjih pogojih bojevati za delavsko stvar. To niso naše besede: izrekli so jih tovariši iz daljnjih dežel, ki so prišli na naš kongres, da bi proučili naše izkušnje in izrazili svojo solidarnost z bojem jugoslovanskega delavskega razreda.

Andre Genot, sekretar Generalne konfederacije dela Belgije, je na primer dejal: »Belgijski delavci se veselijo uspehov jugoslovanskih delavcev v izgradnji takšne demokracije, ki jim dovoljuje, da sami upravljajo tovarne. Ta pridobitev delavskega razreda Jugoslavije koristi stvari vseh delovnih ljudi na svetu.« Merryl Fernando, ki je pozdravil kongres v imenu Ceylonske federacije dela, je govoril, kako na Ceylonu pozorno spremljajo naš razvoj in proučujejo naše izkušnje delavskega upravljanja ter vzkliknil: »Mednarodni delavski razred bo ponosen na vas. Vaše zmage so tudi navdih in spodbuda delavcem v drugih državah...« Naj omenimo še izjavo U Sein Vina, generalnega sekretarja Trade Unionov Burme: »Delo tega kongresa bo prispevek k okrepitvi enotnosti delavcev na vsem svetu.«

Tovariš Svetozar Vukmanović, predsednik Zveze sindikatov Jugoslavije, je v svojem kongresnem referatu govoril tudi o mednarodni dejavnosti naših sindikatov in med drugim dejal:

»Pripravljenost naših sindikatov, da moralno in gmotno podpro borbene akcije delavskega razreda in sindikatov drugih dežel, je krepila prijateljske stike med našimi in tujimi delavskimi organizacijami. Tudi v prihodnje moramo poglabljati to dejavnost in ji zagotoviti še več pestrosti in širine. Smo za najširšo mednarodno solidarnost, pa čeprav zahteva od nas velike napore, hkrati pa menimo, da mednarodna solidarnost zahteva tudi od drugih sindikalnih organizacij, da v vrsti vprašanj spremenijo svoje stališče v odnosih do naše dežele in naših sindikatov.«

ZAGORJE

Nova pekarna. — Otvoritev nove pekarne v Zagorju z dnevno kapaciteto 4.000 kg kruha, ki je bila predvidena za letošnji 1. maj, je zaradi tehničnih ovir preložena na nedoločen čas. — Zagorjani, še posebej gospodinje, komaj čakajo, da začne pekarna obratovati, da poslej ne bodo več odvisni od muhavosti zagorskih pekov.

Druga pomembna pridobitev za naselje Polje in okolico pa bo prav gotovo otvoritev prodajalne novoustanovljenega trgovskega podjetja »Povrtnina« v Zagorju. Že dalj časa so ljudje na zborih volivcev in na drugih množičnih sestankih opozarjali na potrebo ustanovitve podjetja za prodajo sadja in zelenjave.

Posavsko nujno in najnujnejše

Posavčani tudi to pomlad niso brez želja. Mnogo jih je, preveč za enoletne občinske proračune. Zato so se morali seveda tudi letos med potrebami odločiti za najpotrebnejše. Njihova hotenja pa so našla trdno osnovo v občinskih družbenih planih in proračunih, ki so jih v zadnjih tednih sprejeli tudi v Posavju.

NOVO V SEVNICI

Letos se bo družbeni bruto proizvod v sevniški občini povečal za 0,9 odstotkov. V industriji se bo zmanjšal za 2,8% zaradi znižanja cen taninskih ekstraktov, v kmetijstvu pa se bo povečal za 1,4% na račun izboljšanja živinoreje in poljedelstva, medtem ko bo v sadjarstvu in vinogradništvu zaradi izredne lanske letine bržkone nekoliko nižji. Povečanje dohodka v kmetijstvu pričakujejo predvsem s proizvodnim sodelovanjem in s čim sodobnejšim kmetovanjem.

Ker se bodo povečale osebne plače delavcev in uslužbencev, pričakujejo v trgovini povečanje prometa za 6,7 odstotkov, v gostinstvu pa naj bi se zmanjšal za 5,2 odstotka. Za to navajajo dva vzroka. Zaprli bodo eno družbeno gostišče, cene vinu pa bodo v primeri z letom 1958 za 16% nižje.

S sredstvi, ki jih je namenil občinski ljudski odbor za družbeni standard, bodo v Sevnici modernizirali cesto Šmarje — Sevnica, napeljali vodovod v naselje pod Rokom, zgradili vodovod v Krmelju in Šentjanžu, dokončali šolo v Šentjanžu, obnovili dom Partizana v Sevnici, dogradili gasilski dom v Sevnici in začeli z gradnjo nove zdravstvene postaje v Krmelju. Hkrati bodo dokončno uredili še sevniško zasilno kopališče in kopališče Krmelju.

Letos bodo namenili prva sredstva tudi za družbeni standard v kmetijstvu. Sevniško kmetijsko podjetje že nekaj let hudo občuti pomanjkanje stanovanj za svoje delavce. Tako bodo tokrat začeli graditi prva stanovanja tudi zanje.

GLAS S SENOVEGA

Kaj je novega na senovškem rudniku? Še naprej nadaljujejo z iskanjem novih premogovnih ležišč, vendar kakšnih posebnih uspehov še niso dosegli. Znano je, da se na Senovem dosedanje premogovne zaloge močno pešajo, zato pa se bo letošnja proizvodnja na senovskem rudniku zmanjšala za približno 15.000 ton.

V letošnjem letu je rudnik ločil separatni obračun stranskih obratov od jamskih. Pokazali so se prvi uspehi. Obrati že iščejo nova dela izven podjetja, to pa tako ali tako vpliva na izboljšanje precej perečega pomanjkanja obrti na Senovem.

KMEČKA ZRNA IZ VIDMA-KRŠKEGA

Med videmsko-krškimi načrti za razvoj kmetijstva zavzema vidno mesto prizadevanje za povečano proizvodno sodelovanje med proizvajalci in kmetijskimi zadrugami, za boljše izkoriščanje vseh agrotehničnih pripomočkov.

V poljedelstvu bodo zasejali kar največ italijanskih sort pšenice, ki je še posebej primerna za Krško polje, kjer je bil pridelek pšenice zaradi suše vedno precej podpovprečen. Italijanske sorte pšenice za razliko od ostale dozore že pred običajno sušo, dajejo pa tudi večje pridelke na ha. Izvedli bodo zamenjavo semenskega krompirja, uvedli čim več hibridne koruze, povečali potrošnjo umetnih gnojil itd.

Glede na to pričakujejo letos povečanje pridelka krompirja od 107 mtc na ha v letu 1958 na 135 mtc na ha, koruze od 20 mtc na ha na 25 mtc na ha, detelje od 43 mtc na 60 mtc na ha, ječmena od 14,3 mtc na ha na 16,5 mtc na ha in pšenice od 14,3 mtc na ha na 17 mtc na ha.

V travništvu in pašništvu bodo nadaljevali melioracijo Krškega polja na odvodniku Kalce — Naklo—Jesenice—Raški doli. Očistili bodo tudi struge potokov, med njimi Velikega potoka, Starovaškega, Dolnjevaškega in Lokavca in uredili vaške gmajne v Drnovem, Leskovcu, Veliki vasi, Gorici in Mrtvicah.

Tako se bo predvidoma pridelek v travništvu povečal za 33 odstotkov v primeri s pridelkom v letu 1958.

Kaj pa živinoreja? Tu bodo predvsem skrbeli za nadaljnjo razširitev osemenjevalnih postaj; letos naj bi jih delovalo na področju videmsko-krške občine 12. K njim bi sodilo 3.000 plemenic ali 90 odstotkov vseh plemenskih krav v občini. Hkrati predvideva letošnji družbeni plan povečanje staleža goveje živine za 400 glav, vzporedno s tem pa skrb za izboljšanje prehrane pri goveji živini, da bi se tako lahko dvignila mlečnost krav na 1.500 litrov. C-l

ČLOVEK - ČLOVEKU

V SRCU SEM ČUTILA PRIJETNO TOPLOTO

Nekega dne sem šla mimo šole pri Katarini nad Trbovljami ravno tisti čas, ko je zvonec naznanil konec pouka. Kmalu nato so iz učilnice pridrveli otroci in se z glasnim govorjenjem porazgubili po travniku, kjer so začeli nabirati poljske cvetlice. Nekaj časa sem jih opazovala, potem pa šla naprej. Kmalu so me dohiteli in mi vsi ponujali cvetje. Imela sem že polno naročje cvetlic, saj so me kar obsuli z njimi. Neka deklica mi je še v lase zataknila cvet.

»Kaj pa to pomeni?« sem vprašala.

»Danes je materinski dan!« so odgovorili otroci.

»A tako! Hvala vam!« sem ganjena odgovorila. Neka plavolasa deklica je dejala: »Naj živijo mamice!«

V srcu sem čutila prijetno toploto, v očeh pa so mi zaigrale solze hvaležnosti. Vsa obložena s polnim naročjem cvetja sem prišla domov. Smejali so se mi, ko so me zagledali, a tudi jaz sem se smejala in dušila v sebi solze zaradi tolike ljubezni otrok do nepoznane jim matere. **Tonca**

MOTOR NA PLOČNIKU

Tik pred začetkom sobotnih motornih dirk v Trbovljah je prišlo nedaleč od Dimnika do prometne nesreče. Motorist Štavc se je zaletel v avtomobil, nato pa je skupaj z motorjem padel na pločnik, kjer je poškodoval neko žensko in moškega. Ženska ima hujše poškodbe in se zdravi v trboveljski bolnišnici.

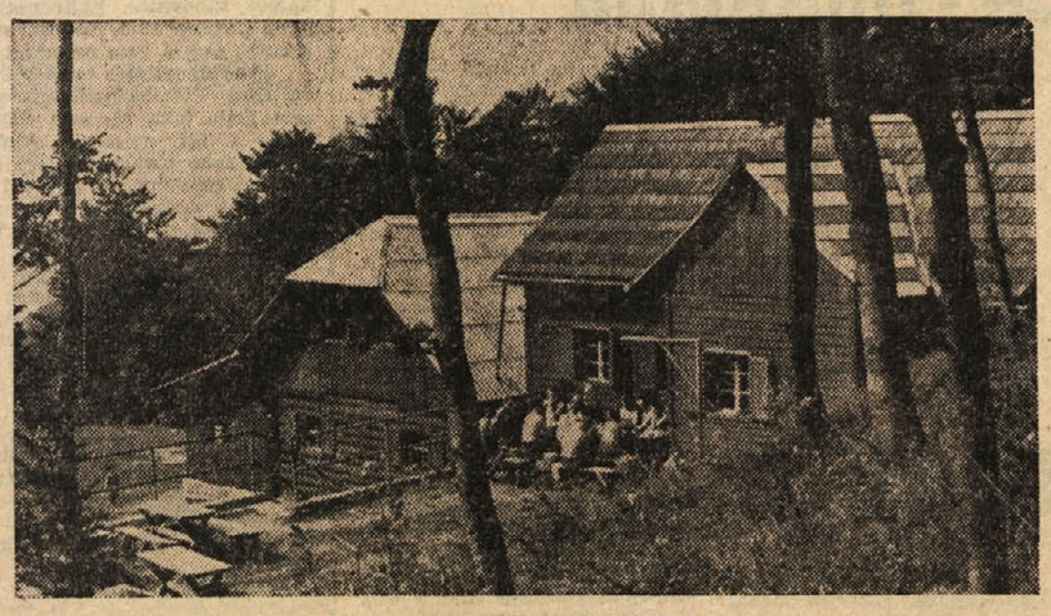

NAŠA RAZGLEDNICA — NA MRZLICI

Dobiček za vsako ceno

V mnogih delovnih kolektivih je navada, da za prvomajske praznike izplačujejo višek dohodka v obliki dobička. Tudi za letošnje prvomajske praznike so nekatera podjetja v Zasavju in drugod na Slovenskem izplačala svojim delavcem nekaj desetin odstotkov dobička, seveda tam, kjer so ga ustvarili, kajti kjer ga niso, ga ne morejo razdeljevati.

Tudi v nekem zagorskem podjetju so pred prvomajskimi prazniki govorili o tem, »da bi bilo dobro«, če bi razdelili višek dohodka. Ko je o tem govoril delavski svet, je ugotovil, da podjetje ni ustvarilo toliko presežka, da bi ga bilo moč razdeliti — še celo nasprotno: pokazalo se je, da so za lansko leto izplačali precej sredstev preveč na račun dobička. Nekaj članov delavskega sveta je razumelo to, in zanje je bila zadeva opravljena: če ni, ni, bo treba pač počakati, kaj bo pokazal račun za prve mesece letošnjega leta in razdeliti eventualni presežek kdaj kasneje.

Žal pa nekaj članov organa delavskega samoupravljanja in kolektiva tega ni hotelo razumeti in se je zavzemalo, da bi na vsak način izplačali nekaj sredstev za prvomajske praznike, rekoč: saj vemo, da ni presežka, toda vseeno izplačajte, bomo že kasneje ustvarili. Torej: dobiček za vsako ceno, čeprav ga ni, in četudi so izplačali na račun lanskoletnega viška dohodka celo preveč sredstev, ki jih bo treba letos pokriti, kajti jemati tam, kjer ni, je vse prej kot mogoče. Iz lonca navadno lahko vzamemo samo toliko, kolikor smo dali vanj.

Iz tega primera je moč zelo jasno razbrati še zelo nizko ekonomsko - družbeno razgledanost nekaterih kolektivov. Organ delavskega samoupravljanja bo moral biti prvi, ki bo kolektivu podrobno pojasnil, kako stoje v podjetju z ustvarjanjem dohodka, in mu jasno, nedvoumno in odkrito povedati, kako je s to stvarjo, ne pa da se je dogajalo še narobe, da so celo nekateri upravljavci sodili, naj se najde način za izplačilo viška oziroma dobička, ki ga ni. Ali ni v tem videti, kako ozko si nekateri upravljavci predstavljajo vodenje in gospodarjenje v podjetju? Ali ne kaže ta primer, da imamo med organi delavskega samoupravljanja ljudi, ki menijo, da imajo kot voljeni predstavniki kolektivov samo pravico, pozabljajo pa na dolžnosti, ki so vsekakor večje oziroma zelo važne za pravilno vodenje podjetja. (v)

Semenj ničevosti

Dolgo je že tega, kar sem iz drvečega vlaka zadnjič občudoval Amsterdam, središče holandske kulture in umetnosti. Čeprav sem si ogledal dober del umetniške zakladnice, ki je napravila name globok vtis, mi je ostal najbolj v spominu značilen holandski kontrast: svetohlisko pobožnjaštvo na vsakem koraku in prostitucija za vsakim vogalom. Moram priznati, da me je to motilo. Bilo mi je, kakor da sem na semnju ničevosti, in celo v umetniških galerijah se nisem mogel znebiti podob črnih mož in nadležnih žensk, ki so mi vedno znova vstajale v spominu.

V nekem hotelu ob ozkem kanalu, kakršni po dolgem in počez prepredajo »Severne Benetke«, sem se nemalo začudil, ko je osebje z gosti vred zmolilo očenaš, preden so sedli h kosilu. V istem hotelu dolgo v noč nisem mogel zaspati zaradi hihitanja »sobaric«, ki so se po »pomoti« znašle v sobah »uglednih« gostov. Naslednje popoldne sem opazoval duhovnika v dolgem talarju in s širokokrajnim črnim klobukom, kako je v eni izmed pristaniških ulic razkazoval šolskim otrokom kulturnozgodovinske spomenike. Nedaleč se je z belo torbico v roki sprehajala »dama« in se vsiljivo nasmihala mimoidočim moškim, dokler se ni prileten »gospod« ustavil in se jel pogajati za ceno. Duhovnik je ob tem prizoru vidno zardel. Hitro je zaključil opisovanje ene izmed starinskih poslopij in odvlekel otroke v drugo ulico, kjer sicer ni bilo deklet z belimi torbicami, zato pa so se že v mraku odprla pritlična okna, na katerih so potem dolgo v noč visela nališpana dekleta. Nekatera so imela na vsaki strani okna ogledalo, v katerem so zagledala podobo prihajajočega moškega že mnogo prej, kot pa se je pojavil pod oknom in se mu je bilo treba nasmehniti ter ga z vabljivim telesom zvabiti v »salon«.

Zvečer smo hoteli videti tisto »pravo« življenje velikega mesta. Že ob petih popoldne, ko se ljudje vsujejo iz tovarn in uradov, postanejo ulice pravcati veletok, ki potem dolgo v noč ne usahne. Z nočjo pa se v tem toku pisane množice vendarle nekaj spremeni: na ulicah je vedno več »dam«, ki jih neonska svetloba naredi privlačnejše in seveda tudi mlajše. To je važno zlasti za tiste »dame«, ki bi zaradi delujočega zakona ponudbe in povpraševanja povsem izgubile na ceni, če odvečna leta ne bi prikrila z umetno barvo las, pudrom in šminko. K temu pa — kot rečeno — pripomore pravljična svetloba neonske reklame, ki migota v različnih barvnih odtenkih in dela ljudi pod sabo zdaj rožaste zdaj rdeče, pa spet vijoličaste in tako dalje.

Vodnik nam je skušal prikriti to plat kapitalističnega »paradiža«, toda razvrat smo vseeno srečali kjerkoli, ne da bi ga iskali. Slišali smo pijani smeh iz beznic v zakotnejših ulicah, koder stikajo za dekleti mornarji. »Damam« z belimi torbicami se ni treba zalivati s pijačo in se metati v objem do onemogloti pijanim mornarjem, ker imajo na »borzi belega blaga« nekoliko višjo ceno. Potem je tu še ulica »živih izložb« ob ozkem, nekoliko zatemnjenem kanalu. Odkrili smo jo čisto po naključju na sprehodu skozi mesto. Sprva, od daleč, smo mislili, da so to kake modne izložbe, ko pa smo prišli bliže, smo videli semenj ničevosti. Na pol oblečene ženske so z nasmehom, kretnjami in drugače vabile moške, ki jih je bila ulica polna. Med »radovedneži« so se mirno sprehajali tudi policaji, ne da bi se zmenili za nenavadno trgovino.

V mestu je nešteto »kabaretov«, ki so na videz spodobni lokali, v resnici pa javne hiše. Ker jih je preveč, da bi lahko imeli vsi dovolj »gostov«, se natakarji postavljajo na ulico in z različnimi pretvezami zvabljajo mimoidoče v lokal, kjer jih čakajo prikupna dekleta. Brž ko kak kreposten mož spozna prevaro in odločno pove, da v takem »kabaretu« nima kaj iskati, zamre nasmeh na obrazu dekleta, ki se mu je še malo prej prilizovala, in se pripravlja na sprejem novega »gosta«.

Obstajajo pa tudi taki »spodobni« hoteli, kjer petični gosti lahko naročijo dekle kot kaviar ali kaj drugega à la carte. Ni treba dosti ugibati, da so med gosti tudi sicer ugledni družinski očetje, člani raznih čislanih društev in verni protestanti ali katoličani, ki redno hodijo k maši, kajti v Holandiji so bogati ljudje zelo pobožni, ker brez tega sploh ne bi mogli biti na višji družbeni lestvici.

Ko smo ugibali o vzrokih prostitucije v Holandiji z visokim življenjskim standardom, vodnik ni hotel vedeti, da je to družbeni pojav, značilen za kapitalistični svet. Krivdo je naprtil dekletom, ki so že po naravi nagnjene k slabemu in so jih še bolj izpridili tujci, ki so jih holandska pristanišča polna. Ta njegova razlaga seveda ni zvenela prepričevalno in ji najbrž tudi sam ni verjel.

Ko smo se vračali v hotel, so nekatera dekleta v ulici brez sramu že zapirala izložbe, ker so imela bodisi dober »promet« ali pa sploh ne in si tudi niso nič več obetala. Eno izmed njih je na mostu ustavil moški, se ji surovo zarežal v obraz, češ, ali bi, ona pa se mu je iztrgala, rekoč: »Prepozno. Jutri spet.« Bila je utrujena. Ko je prečkala ulico, je zaspano zazehala. Lasje, ki so bili še pred uro ali dve urejeni v lepo frizuro, so ji padali na čelo. Na ustnicah so bili samo še sledovi šminke, ki niso mogli zakriti ustudnih razpok. Tudi puder z lic je bil izginil in razkril bled, izžet, prezgodaj starikav obraz.

Gledali smo za njo. Namesto, da bi jo prezirali, smo jo pomilovali. Ujela se je v mrežo, iz katere se več ne more izvviti. Tudi če bi se hotela, jo tisti, izmed katerih so jo mnogi kupovali, ne bi hoteli sprejeti v družbo. Taki, nališpani v izložbi, ji nihče ne pljuje v obraz, če pa bi se hotela vrniti nazaj v življenje, na videz brez razvrata, moralno in pobožno, bi kazali s prstom za njo in ji grenili življenje, dokler se ne bi spet znašla v zakotni beznici mornariške četrti, s torbico na ulici ali v »živi izložbi«.

NEKAJ PODATKOV IZ PRVIH LET TRBOVELJSKE »SVOBODE«

Tako so začeli

Ker trboveljski Svobodarji nimajo arhiva iz prvih let po ustanovitvi »Svobode« v Trbovljah (od 1919 dalje), sem zbral nekaj podatkov o delu trboveljske »Svobode« v prvih letih njenega delovanja. Cv. A. K.

V letih 1912 do 1914 je delovalo v Trbovljah Delavsko izobraževalno društvo »Vzajemnost«, ki je imelo moški pevski zbor in dramski odsek. Ob izbruhu prve svetovne vojne je bilo društvo razpuščeno. Ko se je ob koncu vojne ustanovila Splošna delavska izobraževalna zveza »Svoboda« za Slovenijo, sta sklicala Ignacij Sitter in Jakob Klenovšek ustanovni občni zbor podružnice »Svobode« v Trbovljah za 5. januar 1919. V prvi odbor trboveljske »Svobode« so bili izvoljeni: za predsednika Jakob Klenovšek, za namestnika predsednika Miha Koren, za tajnika Viktor Kokalj, za blagajnika Jernej Ajdišek, za nam. tajnika Amalija Bravec, za odbornike: Ivan Deželak, Ivan Krušič, Albert Hlebec, Jože Princ in Angela Zelenšek; v nadzorni odbor pa: Miloš Renko, Franc Lavrini in Mici Strgaršek. Kmalu po občnem zboru je bil ustanovljen dramski odsek, zatem pa še moški in mešani pevski zbor, ki je prevzel arhiv bivše »Vzajemnosti« (predvsem klavir itd.). Ustanovljena je bila tudi politična šola, ki jo je vodil dr. Milan Lemež iz Ljubljane.

2. junija 1919 je bil ustanovljen ženski tamburaški odsek pod vodstvom Tončke Čečeve. V juniju je začela delovati tudi knjižnica »Svobode«, ki je prevzela nekaj knjig od podružnice strokovne organizacije rudarjev (Unije rudarjev), 237 knjig pa so kupili v Ljubljani. V decembru 1919 so pričeli tudi s plesno šolo.

Dramski odsek je uprizoril kot svojo prvo predstavo 16. februarja 1919 igro Etbina Kristana »Zvestoba«, ki jo je tudi ponavljal. V letu 1919 so imeli skupno 12 dramskih predstav, ki jih je obiskalo 4215 ljudi; vsako od 6 iger so prikazovali po dvakrat. Režiserja sta bila tov. Karel Vidic in Franc Novak. Dne 19. marca 1919 je priredila »Svoboda« tudi Bezručev večer, pri katerem so sodelovali: osrednji tajnik »Svobode« iz Ljubljane, tov. Jakob Vehovec, prevajalec Bezruča tov. Fran Albrecht in moški pevski zbor.

Leta 1920 je dramski odsek »Svobode« uprizoril štiri igre. Vse te igre so bile v dvorani pri Forteju, ker dvorana Delavskega doma še ni bila dograjena. Ker je v »Svobodi« prišlo do razkola in je bilo ustanovljeno tudi novo Delavsko prosvetno društvo »Vesna«, je bil 24. novembra nov tako imenovani II. ustanovni ob.ni zbor »Svobode«, na katerem je bil za predsednika spet izvoljen Jakob Klenovšek. Sicer oslabljeni dramski odsek je priredil tudi v zimski sezoni do konca leta štiri nove igre, ki pa so bile že v novi dvorani Delavskega doma. Režiral je Ivan Pavšek. V letu 1920 je imela »Svoboda« skupno 8 dramskih predstav, ki jih je obiskalo 3008 ljudi. Z dograditvijo nove dvorane pri Delavskem domu je Stavbna, konsumna in gostilniška zadruga »Delavski dom« v Trbovljah veliko pripomogla »Svobodi« do novega razmaha. »Svoboda« je priredila tudi I. plesni večer (brezalkoholni) v novi dvorani.

Leta 1921 je imela »Svoboda« plesno šolo, ki jo je obiskovalo do 200 članov in članic. Na občnem zboru v septembru je bil ustanovljen tudi telovadni odsek, čigar vodstvo je prevzel Franc Ameršek. Dramski odsek je uprizoril osem iger za odrasle in štiri za mladino. Igro »Mati« je prikazal dvakrat v Trbovljah in enkrat v Brežicah itd., uprizoril pa je še Cankarjevega »Kralja na Betajnovi«, Finžgarjevo »Našo kri« in »Razvaline življenja «itd. Vseh dramskih predstav je bilo 17, ki jih je obiskovalo 7386 ljudi. Igre za odrasle je režiral Ivan Pavšek, mladinske pa Tine Korimšek.

Leta 1922 je imela »Svoboda« 6 predavanj tov. Toneta Seliškarja, 3 čajne večere, Cankarjev večer in tri umetniške večere. »Svoboda« je kupila tudi telovadno orodje. Dramski odsek je ponovil »Kralja na Betajnovi« in »Razvalino življenja«, 1. maja je prikazal Cankarjeve »Hlapce«, dalje Novačanovo »Velejo«, Ganglovega »Sina« (v Trbovljah, Hrastniku in dvakrat v Šoštanju), Schönherrovo »Otroško tragedijo«, tri mladinske predstave in še več iger. Vseh predstav je bilo 19, obiska pa 7640 oseb. Burko »Moč uniforme« je obiskalo v dveh predstavah 1370 ljudi. Režirali so: Franc Novak, Milan Polovič in Tine Korimšek.

Leta 1923 je priredila »Svoboda« 4 brezalkoholne večere in Cankarjev večer. Člani telovadnega odseka so nastopili na Vsedelavskem zletu v Mariboru, dalje v Šoštanju in v Hrastniku. Doma so priredili 4. decembra I. telovadno akademijo. — Dramski odsek je imel osem iger za odrasle in tri igre za mladino. Večkrat je odsek tudi gostoval. Tako so igralci igro »Rodion Raskolnikov« prikazovali v Trbovljah in v Celju, z igro »Spi moja deklica« so nastopili v Trbovljah, po enkrat pa v Šoštanju, Črni in Mežici. Skupaj so imeli 17 dramskih predstav, ki jih je obiskalo 5215 ljudi. Manjša udeležba je bila predvsem zaradi stavke. Režirala sta Franc Novak in Tine Korimšek.

Leta 1924 je »Svoboda« priredila dva brezalkoholna večera. Člani telovadnega odseka so se udeležili nastopov v Guštanju, Šoštanju in Studencih. V Trbovljah je bil 7. septembra 1924 I. okrožni zlet DTE »Svobode«. — Dramski odsek je uprizoril Nušičevo »Protekcijo«, Petrovičev »Mrak« (dvakrat v Trbovljah, po enkrat v Hrastniku, Črni in Mežici) ter tudi 4 mladinske predstave. Vseh gledaliških predstav je bilo 20, ki jih je obiskalo 5860 ljudi. Režirali so: Milan Polovič in Ivan Tržan, mladinske igre pa Tone Sajevic, ki je nekatere mladinske igre celo sam napisal.

Leta 1925 je priredila »Svoboda« ciklus predavanj »Delavsko gibanje«, ki je obsegal 14 predavanj dr. Henrika Tume. Dve predavanji je imel tudi Ludvik Mrzel. — Prirejenih je bilo osem izletov v naravo, ki se jih je udeležilo 255 članov in članic. — Člani telovadnega odseka so nastopili v Hrastniku, Zagorju in Šoštanju. Doma so priredili eno telovadno akademijo in en javni nastop. »Svoboda« je poslala na svoje stroške tri člane Delavskih telovadnih enot na I. mednarodno delavsko Olimpiado v Frankfurtu n/M., in sicer Jožeta Dolanca, Franca Pikla in Franca Rinalda. Leta 1925 je bil ustanovljen tudi športni odsek, ki je imel tisto leto 5 tekem. — Dramski odsek je uprizoril Finžgarjevo »Verigo«, Remčevo »Magdo« (dvakrat v Trbovljah, po enkrat v Zagorju in Šoštanju), Linhartov »Veseli dan ali Matiček se ženi«, za I. maj »Hlapca Jerneja«, Jurčičevega »Domna«, Petrovičev »Mrak« v Šoštanju, »Vozel« in še druge igre. Režirala sta Milan Polovič in Leopold Majdič. Vseh dramskih predstav je bilo 14, ki jih je obiskalo 6120 ljudi. Najbolj obiskani sta bili Remčeva »Magda« (620) in Jurčič-Govekarjev »Domen (710).

V letu 1926 je »Svoboda« priredila 4 izlete v naravo, eno predavanje ter Cankarjev večer. — Člani telovadnega odseka so sodelovali pri telovadnih nastopih delavskih telovadcev v Zabukovici, Litiji, Zagorju, Hrastniku in na Jesenicah. Doma so priredili eno telovadno akademijo in javen telovadni nastop ob odkritju zastave »Svobode«. To zastavo je društvo razvilo s proslavami 22. in 23. maja 1926. Dne 22. maja je bil velik pevski koncert, na katerem je nastopilo 15 delavskih pevskih zborov. 23. maja je bilo zjutraj na železniški postaji sprejem gostov, ki so prišli s 16 zastavami. Razvitju je prisostvovalo okrog 7500 ljudi. Pozdravni govor sta imela takratni predsednik Zveze »Svobod« dr. Henrik Tuma iz Ljubljane in pa predsednik trboveljske podružnice »Svobode« Jakob Klenovšek. Kot zastavonoša je zastavo prevzel Janko Jereb. Ker so oblasti celotno prireditev tik pred slavnostjo prepovedale, je imel tedanji tajnik društva Tine Korimšek mnogo dela, da je dosegel preklic te prepovedi. — Športni odsek je priredil to leto 4 nogometne tekme, nato pa se je odcepil od »Svobode« in osamosvojil. Pozneje si je privzel ime »Amater«. — Dramski odsek je pripravil 8 iger za odrasle in 4 mladinske. Med igrami so bile Remčeva »Magda«, Schillerjevo »Kovarstvo in ljubezen«, »Rokovnjači«, »Legionarji« in druge. Igralci so gostovali tudi v Šoštanju. »Svoboda« je priredila tisto leto dve dramatični šoli pod vodstvom prof. Osipa Šesta iz Ljubljane. Slušatelji šole so naštudirali Nušičevo »Sumljivo osebo« in igro »Priljudni komisar«. Skupno je bilo leta 1926 15 dramskih predstav s 4870 obiskovalci. Najbolj sta bili obiskani igri »Rokovnjači« (770) in »Magda« (545). Režirala sta Leopold Majdič in za mladino Tone Sajevic.

Leta 1927 je priredila »Svoboda« dva izleta v naravo in Cankarjev večer. Udeležila se je tudi vsedelavskega zleta v Ljubljani. Člani telovadnega odseka so sodelovali na telovadnih nastopih v Hrastniku, Zagorju in v studencih. Doma so priredili eno telovadno akademijo. V decembru 1927 je bil recitacijski večer Toneta Seliškarja. — Dramski odsek je uprizoril spet osem različnih iger za odrasle in je imel dve mladinski predstavi. Gostoval je po enkrat v Litiji in na Jesenicah, po dvakrat pa v Hrastniku in Šoštanju. Vseh dramskih predstav je bilo 15, ki jih je obiskalo 4780 ljudi. Igre je režiral Leopold Majdič.

Leta 1928 pa je imela »Svoboda« tri izlete v naravo in čajni večer, priredila pa je tudi plesno šolo. — Člani telovadnega odseka so se udeležili telovadne akademije v Zagorju in priredili javen telovadni nastop doma. — Dramski odsek je uprizoril 5 raznih iger, med njimi za 1. maj »Hlapca Jerneja«. Remčeva »Magda« je bila uprizorjena desetič. Pri predstavi 9. aprila 1928 je nastopil Leopold Majdič stotič na odru in mu je »Svoboda« podelila lepo diplomo in šopek rdečih nageljev. Več aktivnih članov dramskega odseka je nastopilo po 70—80-krat na odru, tako n. pr. Pavšek, Polovič, Korimšek in Tržan. Vseh dramskih predstav je bilo osem, ki jih je obiskalo 2680 ljudi. Režiral je Leopold Majdič.

Ta pregled delovanja trboveljske »Svobode« v prvih desetih letih kaže njen lep razmah in veliko prizadevanje za dvig socialistične zavesti med trboveljskim delovnim ljudstvom. **Cv. A. K.**

V spomin Svobodarjem

30. aprila so imeli v Kisovcu skromno slovesnost. Tega dne se je »Svoboda« oddolžila svojim nekdanjim padlim in umrlim članom, s tem da jim bo odkrila spominsko ploščo, ki so jo vzidali v dom.

O koreninah naprednega delavskega gibanja, ki so se razrasle kmalu zatem po vsem Zagorju, je bil že dostikrat govor. Toda kronist se še ni povsem izpovedal saj bo moral vedno znova iskati iz tega neizčrpnega vrelca delavskega gibanja nova spoznanja, ki naj docela osvetli nam in zanamcem življenje tega kraja. Ni dvoma, da je »Svoboda« v tem kraju imela zelo odločilno vlogo za vedno večje izobraževanje ljudi in za vedno večje spoznaje, da bo nekoč uresničen njihov sen o svobodnem delavskem razredu, ki bo vzel usodo v svoje roke.

Četudi danes ondotna »Svoboda« v spremenjenih pogojih drugače usmerja svojo dejavnost, ki se kaže v vnemi bogatiti delavskega duha in ga usmerjati za neposredno delo v organih družbenega upravljanja, so in se lahko pohvalijo, da so ohranili nekaj svojstvenega, kar pri drugih delavskoprosvetnih društvih ni več primer. Namreč enotnost mnenja, enodušnost in brezpogojno predanost vsemu, kar je svobodarskega. Nič čudnega, če je zato med temi ljudmi postala »Svoboda« pojem: brez društva, čeprav ima kot vsa naša delavska društva določene težave, ne bi bili za nič na svetu. In čeprav tu pa tam ni vse tako, kot bi moralo biti, se upravno vodstvo vseskozi zaveda, da ima za seboj predvsem ljudi iz delavskih vrst, ljudi, ki so venomer pripravljeni pomagati pri večjih akcijah, pri manjših pa se včasih zanašati na druge.

TEČAJI ZVEZE »SVOBOD« SLOVENIJE

Razmah ljudskoprosvetne dejavnosti terja tudi v našem Zasavju široko razgledane ljudi, ki bodo sposobni voditi vrsto najrazličnejših amaterskih skupin naših delavskoprosvetnih društev. Vzgoja teh ljudi je bila doslej več ali manj prepuščena njihovi osebni iznajdljivosti in je bila razumljivo večkrat pomanjkljiva.

Zaradi tega je pobuda glavnega odbora Zveze Svobod in okrajnega sveta Svobod v Ljubljani, da organizirata v letošnjih poletnih mesecih več tečajev v Kopru za vodilne tovariše v delavskih prosvetnih društvih, kaj umestna. Iz Zagorja bo odšlo na režiserski, izobraževalni in še na druge tečaje večje število ljudi, ki bodo v njih pridobili dragoceno znanje za vodstvo delavskih prosvetnih sekcij.

Čestitke iz JLA

Dodatno je prejelo naše uredništvo od zasavskih fantov, ki služijo svoj kadrovski rok v JLA, pismemo sledeče vsebine:

Ob 1. maju, prazniku delovnega ljudstva, pozdravljamo vse zasavske mladince in mladinke in delovne kolektive, naše bralce, uredništvo in upravo »Zasavskega tednika«, naše domače in sorodnike, ter vse delovne ljudi naše socialistične republike in jim želimo čim več uspehov pri izgradnji socializma. — Podpisani: Vinko Povše, Karel Ordanec, Franc Gorenc in Ciril Kotar, V. P. 9358/22, Debar, Makedonija.

Vse Trboveljčane iskreno pozdravljajo tudi vojaki: Janez Kanižar, Marijan Zajc in Milan Juvan iz vojne pošte 2270 — Kruševac in Franc Juvan iz vojne pošte 5555 Štip.

Trboveljski fantje, ki služijo vojaški rok v Skopju pošiljajo vsem staršem, sorodnikom, prijateljicam in prijateljem mnogo tovariških pozdravov. — Milan Kamnikar, Ciril Guliati, Polde Bočko, Franc Bartol, Franc Sušnik, Stane Kos in Klanjšek Janez iz Radeč.

»TAM« PRED ODHODOM PROTI TRBOVLJAM

NOVA AVTOBUSNA PROGA:

Hrastnik - Trbovlje - Vače - Ljubljana

Še ta mesec bo podjetje »Avtoprevozništvo« v Trbovljah dobilo na novo urejen avtobus »Saurer« in tako bo na voljo kar s petimi udobnimi potniškimi vozili. Podjetje ima sedaj urejeno avtobusno progo iz Zg. Trbovelj na železniško postajo Trbovlje k posameznim vlakom, nadalje stalno avtobusno progo na relaciji Trbovlje — Hrastnik. Avtobus podjetja pa vozi vsak dan po enkrat iz Trbovelj v Hrastnik, od tam v Zagorje in dalje v Ljubljano ter nazaj, a še ta mesec bo uvedlo novo avto progo Trbovlje — Celje in nazaj. Razen tega pa bodo avtobusi trboveljskega avto prevozništva v poletnih mesecih na voljo delovnim kolektivom za prevoz na letni dopust.

Sicer pa se povrnimo k naslovu. Avtobusna proga Trbovlje — Ljubljana je do 20. aprila t. l. šla iz Trbovelj preko Trojan in Lukovice v Ljubljano. Cesta na odseku Trojan — Lukovica pa je letos v rekonstrukciji in bo zaradi tega za promet zaprta do jeseni. Treba se je bilo odločiti: ali usmeriti avtobusni promet v Ljubljano preko Moravč ali preko Vač. Avto prevozništvo Trbovlje se je odločilo za progo preko Vač in Hotiča v Ljubljano.

Proga je nekoliko daljša kot po cesti preko Trojan, vendar je vseeno mogoče priti z avtobusom iz Hrastnika preko Vač v Ljubljano v dveh urah in pol. Avtobus sedaj odhaja malo prej iz Hrastnika kot doslej, in sicer ob 6. uri zjutraj, iz Trbovelj ob pol 7. uri, na Vačah je vozilo ob pol 8. uri in v Ljubljani ob pol 9. uri dopoldne. Vožnja poteka preko Vač in Hotča mimo Dolskega, Beričevega in Zadobrove do končnega cilja. Vožnja je prav romantična. Važno je nadalje to, da je s to avto progo ustreženo številnim prebivalcem z Vač in okolice, ki si to progo želijo obdržati v nadalje, vendar pozimi to ni mogoče. Po več ur zamudijo ljudje z Vač in okolice ter Slivne, če hočejo priti v Kresnice.

Rekonstrukcija glavne ceste na Ljubljano preko Trojan je prinesla to prijetnost, da ljudje z Vač in okolice z novo avtobusno progo lahko pridejo v slovensko prestolnico dosti hitreje kot prej. — Avto prevozništvo prevaža potnike v Ljubljano preko Vač, avto prevozništvo Zagorje pa preko Moravč. Tako imajo tudi iz zasavskih revirjev dosti možnosti priti z avtobusom v Ljubljano, ki je sedaj tudi naše okrajno središče.

Seja Ob LO Trbovlje

V torek, 28. aprila, je imel občinski ljudski odbor Trbovlje zadnjo sejo pred sprejetjem družbenega plana in proračuna za letošnje leto, katera seja bo predvideno 8. maja. — Na seji prejšnji torek je občinski ljudski odbor sprejel več sklepov o dajanju poroštev, tako na primer Avtoprevozništvu Trbovlje za nakup avtobusa, nadalje za najetje investicijskega posojila za dokončno izgradnjo Blagovnice itd.

Najprej sta oba zbora ločeno obravnavala verifikacijo novih mandatov ljudskim odbornikom. Na seji občinskega zbora so razpravljali o nadomestnih volitvah v 4. volilni enoti zaradi smrti ljudskega odbornika Vencija Miklavčiča. Nadomestne volitve bodo 21. junija. Nato je bil verificiran mandat Dominika Kužnika, izvoljenega na nadomestnih volitvah 23. volilni enoti, ki je bil v naslednjem zaprisežen. — Zbor proizvajalcev je na ločeni seji vereficiral mandat Martina Ivška, izvoljenega na nadomestnih volitvah v 9. volilni enoti zbora proizvajalcev rudnika Trbovlje — Hrastnik, nadalje mandat Milana Janežiča, izvoljenega na nadomestnih volitvah v 11. volilni enoti zbora proizvajalcev v SGP »Zasavje«. Oba odbornika sta bila zaprisežena.

Na skupni seji so ljudski odborniki potrdili menjalno pogodbo, sklenjeno med občino Trbovlje in Rafaelom Medveškom, mizarjem v Trbovljah.

V živahni razpravi glede reorganizacije trgovske mreže v občini Trbovlje ljudski odborniki niso prišli do končne odločitve. To vprašanje bo posebna komisija še proučila, sklenjeno pa je bilo, da se reorganizacija trgovske mreže izvede s 1. junijem t. l. — Končno je ljudski odbor še imenoval razne komisije ter direktorja Strojnega mizarstva Trbovlje in upravnika KZ Trbovlje. Ni pa ljudski odbor sprejel prošnje za razrešitev direktorja gostinskega podjetja »Majolka« v Trbovljah.

»PREVARA« NA IZLAŠKEM ODRU

Gledališki odsek »Svobode« na Izlakah je pred kratkim uprizoril in še uprizarja L. Štaudekerjevo dramo »Prevara«.

Breme igre je slonelo na ramenih Lemeža (Rozina), ki je svojo vlogo odigral prepričljivo, posebno v tretjem dejanju. Lonko je dobro upodobila Minka Grobler. Tone (Razpotnik) se je v nekaterih prizorih vživel v svojo vlogo. Prepričljivi so bili: Pepa, Treza, Tina, prvi orožnik — lik Tonetove matere pa je zasenčil vse.

Motile so nekatere slovnične napake, tako na primer stokrat izrečeni »radi« namesto »zaradi«.

Scena je ustrezala v drugem in tretjem dejanju, medtem ko v prvem stilno ni bila enotna.

S prikazano dramo žanjejo izlaški gledališčniki obilo uspehov. To tudi zaslužijo, saj so vložili v delo mnogo truda. Vendar bi bil pisec teh vrstic za to, da se delo — ki idejno ne ustreza današnjemu času — postavi v preteklost, ker je težko, zelo težko verjeti, da so »naše ceste polne brezposelnih potepuhov«, kot to izzveni iz tretjega dejanja.

Režija je bila domiselna in delu primerna. F.R.

KOMUNISTI, SKOJEVCI, HVALA VAM!

V četrtek, 23. aprila, je izšla v Zagorju posebna številka glasila pionirskih odredov in mladinskih aktivov zagorske občine »LEVA—LEVA«, ki jo je zagorska mladež podarila javnosti ob 40-letnici ustanovitve KPJ in SKOJ. Tokrat se je mladim sodelavcem utrnila misel: Pojdimo do starih, prekaljenih borcev in let življenja Partije v težkih pogojih v stari Jugoslaviji, pa vse tja do leta 1945, ko so zmagovito zaključili četrtstoletni boj za svoje pravice. In tako so tudi storili — nevajeni, a s kopico dobre volje so se lotili dela. Plod njihovih obiskov so zapisani spomini domačih zasavskih borcev — komunistov — Skojevcev.

Rado Palčič

Pepče pripoveduje...

Prvi maj nas je letos pošteno namočil, pa nič zato. Vsi delovni ljudje spoštujejo pomen tega dne in so ga tudi dostojno praznovali — le v Zg. Trbovljah sem 1. maja opazil nekega »gospoda«, ki je na ta praznik vihtel lopato in motiko in se tudi temu primerno oblekel. Mislil sem si: morda hoče z delom počastiti delavski praznik, s čimer bi se končno tudi strinjal, a sem se zmotil. V nedeljo sem namreč videl tega moža praznično oblečenega... Glej ga, glej tiča, sem si mislil in pozabil nanj. Hotel sem na železniško postajo. Pa sem imel smolo. Nisem mogel priti na avtobus, kajti v Trbovljah so ostali med prvomajskimi prazniki le mali avtobusi, veliki pa so odšli na potovanje po svetu, namreč odpeljali so razne kolektive na potovanje po domovini. Ne zamerite moji sebičnosti: mnenja sem namreč, da je občina dala denar za udoben prevoz v avtobusih ljudi v prvi vrsti v domačem kraju, kajti drugam človek lahko končno pride tudi z vlakom. Ko sem tako meditiral, me je neki avto pošteno obrizgal z blatom. Zahvalil sem se mu za lep »pozdrav« in odšel peš dalje. Mimogrede sem se oglasil v gostišču Svobode II, da tamkaj naročim, kako naj ravnajo s šolarji, kadar bodo prosili za kakšno šahovsko desko. Bilo mi je nerodno, kajti zadnjič, ko je imela šola v Trbovljah II šahovski turnir s šolarji iz Hrastnika, ni bilo mogoče dobiti ene manjkajoče šahovnice, kajti upravnik gostišča za take reči nima razumevanja. No, sem si mislil: škoda, da niste prišli k meni, rad bi vam posodil svojo šahovsko desko.

Pred dnevi sem sedel v kinu Delavskega doma in gledal film »Plamen nad stepo«. Med predvajanjem filma je zmanjkalo toka, pa sem slišal v dvorani glasove, kakor kadar živali zapirajo v kletko. Pa se je oglasila pred menoj neka tovarišica: »To bi moral slišati Pepče!« Ker sem bil tudi tamkaj, sem bil mnenja, da bi bilo prav, če bi v kinu prižgali luč in tiste smrkavce naučili, da niso v džungli, pač pa v kulturnem svetišču, kjer se je pač treba vesti spodobno.

Kaj drugega posebnega v teh prazničnih dneh nisem doživel. Dež je zemljo dobro namočil, tako da se ni bati, da fižol ne bi dobro rastel. Opazil sem tudi, da je v nekaterih gostiščih te dni zmanjkalo piva. Če ga ni, sem si mislil, ga ni treba piti, bomo vsaj kaj »prišparali«.

Še neko drobno zanimivost moram povedati našim bralcem iz Trbovelj, ker jo verjetno še ne vedo vsi: za 1. maj so v pekarni Kocjan, ki je nekaj časa v drugi upravi, »zelo lepo« postregli trboveljskim gospodinjam: spekli so jim neslan kruh... Gospodinje se ga nejevoljne zvečer nosile nazaj v pekarno. Kako se je to zgodilo? Pekovski pomočnik, ki je mesil moko in gnetel testo za kruh, se ga je baje malo »nasekal« in pozabil v moko vreči pest soli...

Lepo pozdravljeni vsi! Pepče

POSKUSNJA PIVA V TRBOVLJAH. — DIREKTOR LAŠKE PIVOVARNE POJASNUJE ZBRANIM PROIZVODNI PROCES PRI IZDELOVANJU PIVA.

Uspešno četrtletje

Govorili in pisali smo že kako v težavnih delovnih pogojih dela kolektiv hrastniške Steklarne ves čas, ko obnavlja in rekonstruira svojo tovarno, kjer produkcija ne sme zaostajati. Vendar Steklarna s požrtvovalnostjo in zavzemanjem vsega delavstva in tehničnega vodstva navzlic vsem težavam dosega svoje planske naloge in jih celo še presega. Potrebe po steklenih izdelkih so namreč še večje, kot jih zmorejo kapacitete starih, izrabljenih obratnih naprav.

Proizvodnja v tovarni je letos v prvih mesecih naraščala in je bila v marcu rekordna in nad planskimi nalogami, čeprav je obstajala bojazen, da prva kadna peč ne bo več vzdržala. A vendar še obratuje. Temu je zahvaliti, da je kolektiv vsaj delno mogel napolniti trg s kozarci za vlaganje in vkuhavanje, po katerih je bilo lani tolikšno povpraševanje.

Kolektiv je meseca januarja izdelal, vskladiščil in prodal 3,123.686 kosov stekenih izdelkov. Po kosih je dosegel 121,3% planirane proizvodnje; meseca februarja je izdelal 118,5% začrtane produkcije, meseca marca pa je izdelal 3,067.857 kosov steklenih izdelkov. Po kosih je dosegel 98% plana. Vzrok: izdelava po večini velikih izdelkov.

To je v težavah, v katerih morata delati kolektiv in njegovo vodstvo med rekonstrukcijo tovarniških naprav, zelo velik uspeh.

Kolektivu hrastniške Steklarne in njegovemu vodstvu želimo še nadaljne uspehe v njunem prizadevanju, želimo jima tudi, da bi čimprej začela delati v novi steklarski dvorani. R.V.

TRGOVSKO PODJETJE S KEMIČNO TEHNIČNIMI PROIZVODI NA VELIKO

IMPORT CHEMO EKSPORT

LJUBLJANA, Majstrova ulica 10

- nudi po ugodnih cenah vse vrste kemikalij,
- barve, lake, pleskarski pribor, tehnične
- pline in razstrelivo.

IZVRŠUJEMO VSE UVOZNE POSLE ZA SVOJ IN TUJ RAČUN ● ZAHTEVAJTE PONUDBE IN CENIKE!

KOMUNALNA BANKA LJUBLJANA, PODRUŽNICA TRBOVLJE

čestita vsem svojim vlagateljem in komitentom ob 40-letnici Komunistične partije Jugoslavije in k 1. maju, mednarodnemu prazniku dela in dnevu solidarnosti vseh delovnih množic sveta.

Vsem svojim komitentom in vlagateljem se zahvaljuje za dosedanje zaupanje in se priporoča, da ostanejo to še v nadalje.

Pozdrav borbi naše Komunistične partije pod vodstvom maršala Tita za ohranitev miru v svetu!

Degustacija piva v Trbovljah

Pivovarna Laško je tudi Trboveljčanom pripravila prijetno presenečenje. V nedeljo, 26. aprila dopoldne je v gostišču Delavski dom v Trbovljah pripravila degustacijo svojih izdelkov. V več izmenah so pivci spoznali vse vrste laškega piva od svetlega ZLATOROGA DO SUPER GOLDINGA in JUBILEJNIKA. Prav pridno so vsi poskušali, katera vrsta piva je boljša in izpolnjevali anketne liste. Preko 400 pivcev piva se je zbralo. Trboveljčanom, a tudi Hrastničanom in Zagorjanom, ki so tokrat prihiteli v Trbovlje, je po večini najbolj ugajalo svetlo Zlatorog pivo, ki ima malo grenak okus.

Uspeh te degustacije je bil zadovoljiv. Stočili so precejšnje število sodčkov. »Pa nič zato,« je dejal direktor Pivovarne Laško, »nekaj moramo nuditi našim potrošnikom,« saj je znano, da delovni ljudje v revirjih popijejo velike količine piva.

Na anketnih listih je bila vrsta vprašanj. Nekateri si žele več odprtega piva, drugi spet, da bi se pivo točilo samo v steklenicah, tretji, da bi bilo pivo naprodaj v steklenicah po 3 dcl, in podobno. Tudi o ceni piva so precej govorili.

Za letošnje leto so bile zagotovljene zadostne količine piva za Trbovlje, Hrastnik in Zagorje. Tako je bilo obljubljeno in upajmo, da bodo v pivovarni besedo držali.

Potrošniki oziroma vsi tisti, ki so se udeležili degustacije, so bili z njo zadovoljni. V šali so rekli, da bi si želeli, da bi bila v poletnih mesecih, ko bo najbolj vroče, taka poskušnja »vsaj vsak teden enkrat«.

HRASTNIK

ZBORI VOLIVCEV. — V Hrastniku so pred nedavnim končali z zbori volivcev. Ti so na zborih opozarjali na najbolj nujne probleme, ki jih bo treba rešiti. Obravnavali so tudi vprašanje stanovanjskih skupnosti, o katerih so mnogo govorili na vseh sestankih odbora SZDL. V Sp. Hrastniku imajo težave s prostori, seveda pa tudi manjka finančnih sredstev.

Gospodinje se pritožujejo nad slabo kakovostjo mesa v Hrastniku, medtem ko na Dolu prodajajo lepo meso.

Volivci so predlagali ureditev ceste pred osnovno šolo Prahu je toliko, da učilnic ne morejo niti zračiti. Prav tako ljudje želé, da bi bile trgovine bolje založene s sadjem, vedno tudi primanjkuje zelenjave. Gospodinje se vprašujejo, zakaj je mleko v Hrastniku najdražje.

V Hrastniku bo nadalje treba organizirati odvoz smeti. Na pokopališču bo treba urediti zasilno stranišče, misliti bo treba na gradnjo mrtvaške veže.

Na zborih so volivci potrdili letošnji družbeni plan občine, prav tako njen proračun dohodkov in izdatkov.

DELOVNA ZMAGA V STEKLARNI. Marsikdo, ki je hodil mimo steklarne, se je čudil, zakaj se tamkaj kadi. V sami tovarni so seveda vedeli za vzrok. V Steklarni so pred kratkim napravili priključek na nove talilne peči v preurejeni tovarniški hali. Nove peči, ki so pričele delati, bodo dajale večje množine stekla, kar pomeni več steklenih izdelkov za potrošnike, za kolektiv in podjetje pa več dohodkov. Konec aprila so začeli v stari talilni hali rušiti staro kadno peč. V novi talilni dvorani bodo začeli z rednim delom še ta mesec.

IZ LITIJE

V Litiji ima »Svoboda« sposoben igralski kolektiv. O tem nas je prepričala uprizoritev operete »Na Trški gori«. Besedilo je napisala Metka Bučarjeva, glasbo pa je zložil skladatelj Danilo Bučar.

Opereta nas vodi v prijetno okolje dolenjskih vinorodnih goric in nam prikazuje pisano življenje slavne Trške gore pri Novem mestu. Opereta je polna šegavih motivov in prijetnih melodij. Avtorja sta pripravila Trško goro pred 30 leti za prvi nastop v ljubljanskem Šentjakobskem gledališču. Avtor je to delo dirigiral doslej okrog stokrat, kakih dvestokrat pa so uprizorili opereto na raznih drugih slovenskih odrih. »Trško goro« uprizarjajo radi tudi slovenski izseljenci v Ameriki. Menda so jo tam prikazali že na kakih 40 odrih kar govori o živahnem kulturnem delovanju naših ameriških rojakov, pa tudi v prilog tega dela.

V Litiji smo videli te dni opereto na dveh prireditvi. Premiere se je udeležil tudi avtor. Uspeh je bil popoln in so bili vsi rastopajoči deležni iskrenega priznanja. Moje poročilo bi se zavleklo preveč če bi hotel imensko naštevati vse, ki sodelujejo v igri in imajo zasluge pri teh uprizoritvah. Morda bo nanesla prilika ob kakem gostovanju.

Litijska »Svoboda« je prejela zdaj že več povabil za gostovanje izven domačega kraja. Prepričan sem, da bodo igralci vsepovsod uspeli in odnesli prav lepe vtise in da se bodo s svojimi gostovanji dosegli dokaz, da imamo v Litiji dobre igralce in pevce, pa tudi požrtvovalen orkester. — Vsem moje iskrene čestitke! J.Ž

Mercator

VELETRGOVINA — IMPORT — EKSPORT

LJUBLJANA

TRG MLADINSKIH DELOVNIH BRIGAD 7/IV

TRGOVSKO IN UVOZNO PODJETJE z železnino, tehničnim in gradbenim materialom

»METALKA«

LJUBLJANA, Parmova 33

PIONIRSKI KOTIČEK

REŠITEV SKRIVALNICE IZ 16. ŠTEVILKE

Obilo pionirjev je v skrivalnici, ki smo jo prinesli v 16. številki našega lista, našlo skritega jaguarja. Preži namreč (če obrnete skrivalnico postrani) na desni strani med prvim in drugim drevesom. Prav dobro se vidi glava zveri, gobček in tudi brke pod nosom, prav tako pisan vrat zveri in sprednji del trupa.

Žreb je prisodil nagrado za rešitev uganke Milenku STANJKO, učencu 5. razreda osnovne šole, Gaberje štev. 34, pošta Dobova pri Brežicah. Knjižno darilo mu bomo poslali po pošti.

Vsem ostalim za poslano rešitev in pozdrave prisrčna hvala!

UREDNIŠTVO

NOV NAGRADNI MAGIČNI KVADRAT ZA PIONIRJE

1	2	3
2		
3		

BESEDE (vodoravno in navpično): 1. druga beseda za jesih; 2. vrsta zemlje, uporabna za žganje opeke; 3. kmečka jed.

Rešitve nam pošljite do nedelje, 17. maja opoldne, na naše uredništvo. Za nagrado imamo pripravljeno 1 lepo mladinsko knjigo, ki jo bomo podelili po odločitvi žreba.

Vsem pionirjem lepe pozdrave!

UREDNIŠTVO

Od petka do petka

ROJSTVA

BREŽICE: Marija Krojo, Kraj Donji 24, hčerko; Marija Drenski, Zdenci 108, hčerko; Ivanka Sesto, Ključ Mokrička 54, sina; Marija Stoj, Videm - Krško, sina; Magdalena Sribar, Zagreb, sina; Marija Likovnik, Sevnica, hcerko; Ana Vrtovšek, Sevnica, sina; Jožefa Viziar, Videm - Krško, hčerko; Dragica Grilec, Brezje 61, sina; Ivana Žičkar, Drnovo 64, sina; Jožica Martinčič, Podbočje 55, hčerko; Ljudmila Iljaž, Zg. Sušica 50, sina; Stefanija Jazbec, Gornje Skopice 15, hčerko; Marija Založnik, Videm - Krško, sina; Antonija Cizel, Vel. Obrež 64, hčerko; Marija Gramc, Mrzlava vas 10, sina; Terezija Turšič, Župeča vas 21, hčerko; Marija Janec, Spod. Preska 17, hčerko; Marija Trupej, Stolovnik 39, sina; Pavla Srpčič, Vrhovska vas 13, sina; Ljudmila Cvetkovič, Rigonce 41, sina; Narcisa Cakar, Šenkovec, sina; Pavla Drgestin, Gregovce 9, sina; Marija Radič, Spodnje Dule 7, sina; Jožefa Gerjevič, Zgornji Obrež 3, sina; Amalija Berkovič, Stara vas 88, hčerko; Rozalija Kožar, Dol. Pirošica 5, sina; Ana Molan, Gaberje 47, hčerko; Jožefa Lekše, Obrežje 5, sina; Neža Kos, Curnovec 40 a, hčerko; Marija Avguštin, Gor. vas 1, hčerko; Marija Ban, Videm-Krško, Nova Resa 25, hčerko; Marija Zevnik, Dol. Skopice, sina; Rozalija Koprivnik, Leskovec 91, hčerko; Ana Lokar, Šentlenart 7, hčerko; Marija Otročak, Movrače 27, sina.

TRBOVLJE: Jožefa Vozelj, Trbovlje, sina; Antonija Štos, Trbovlje, sina; Eropoldina Merzelj, Trbovlje, sina; Marija Perpar, Trbovlje, sina; Frančiška Knap, Hrastnik, sina; Marija Polc, Zagorje, sina; Marija Ocepek, Zagorje, sina; Frančiška Trebušak, Milnše, sina; Marta Komlanc, Zagorje, hčerko; Justina Serbec, Trbovlje, hčerko; Frančiška Vrtačnik, Zagorje, sina; Mira Pild, Trbovlje, sina; Antonija Sajovic, Izlake, sina; Pavla Klobčar, Trbovlje, hčerko; Silva Bolte, Polšnik, hčerko; Stefanija Potočan, Hrastnik, hčerko; Erna Zore, Dol pri Hrastniku, sina; Marija Gomaz, Trbovlje, hčerko; Frančiška Zupanc, Podkum, hčerko; Vida Fabijan, Trbovlje, sina; Jožefa Bizjak, Hrastnik, sina; Marija Skok, Zagorje, hčerko; Marija Pavlič, Zagorje, sina; Ignacija Gole, Zagorje, hčerko; Zofija Kmetič, Trbovlje, sina; Angela Mesojedec, Hrastnik, hčerko; Vida Livk, Trbovlje, hčerko; Justina Jerman, Trbovlje, sina; Elica Korošec, Trbovlje, hčerko; Vida Ahlin, Trbolje, sina; Nada Sotiar, Hrastnik, hčerko.

SEVNICA: rojeni sta bili 2 deklici in 2 mrtvorojenca.

POROKE

BREŽICE: Porok ni bilo.

TRBOVLJE: Miha Suša, mizar iz Trbovelj in Ana Petek, šivilja iz Trbovelj; Frančišek Bajda, oficir iz Čačka in Danica Jesenšek, gosp. pomočnica iz Trbovelj; Alojzij Gorenjec, delavec iz Radeč in Nada Došek, gosp. pomočnica iz Trbovelj; Franc Vozel, delavec iz Trbovelj in Silva Erjavec, delavka iz Trbovelj; Franc Matko, ključavničar iz Trbovelj in Daniela Prašnikar, trg. pomočnica iz Trbovelj.

SEVNICA: Janez Požun, rudar iz Vranja in Marija Puc, krojaška pomočnica iz Podvrha; Franc Pečnik, tovarniški delavec iz Brezovega in Frančiška Požun, tovarniška delavka iz Žurkovega dola; Rudolf Sluga, rudar iz Crnomlja in Ljudmila Pečnik, gospodinjska pomočnica iz Brezovega; Jože Žnidar, tovarniški delavec iz Orešja in Frančiška Šmit, tovarniška delavka iz Podgorice; Pankracij Vinter, tovarniški delavec iz Trbovelj in Marija Češek, gospodinjska pomočnica iz Zabukovja; Janez Perc, poljedelec iz Zabukovja in Štefanija Pompe, gospodinjska pomočnica iz Metnega vrha; Anton Mirt, poljedelec iz Čanja in Angela Grivc, poljedelka iz Ledine; Karel Speljak, šofer iz Brežic in Justina Pompe, uslužbenka iz Orehovega; Franc Kosem, železničar iz Sevnice in Ivanka Vrtovšek, gospodinjska pomočnica iz Sevnice.

SMRTI

BREŽICE: Jožefa Vratič, stara 75 let iz Brezine 100; Marija Grobovšek, stara 72 let iz Dolenje vasi 26; Franc Ogorevc, star 51 let, Ravne 39; Marija Mikec, stara 77 let, Brdovečko Prigorje; Alojz Kovač, star 88 let, Senovo 6; Alojz Šuštar, star 55 let, Senovo 116; Marija Holy, stara 77 let, Holyjeva steza 3, Brežice; Rozalija Savnik, stara 78 let, Lenart 8, Brežice.

TRBOVLJE: Vincenc Miklavčič, star 57 let iz Trbovelj; Amalija Majdič, stara 69 let iz Trbovelj; Leopold Vodin, star 84 let iz Trbovelj; Anton Komar, star 60 let iz Trbovelj; Marija Medvešek roj. Artnak, stara 70 let iz Trbovelj; Frančiška Perme roj. Blatnik, stara 66 let iz Trbovelj.

SEVNICA: Ana Sedmak, gospodinja iz Pečja 2, stara 71 let; Terezija Seničar, druž. upokojenka iz Smarja 56, stara 75 let; Jože Ločičnik, posestnik iz Orehovega 6, star 73 let; Jože Perc, posestnik iz Pečja 25, star 60 let; Matilda Perušek, gospodinja iz Sevnice — Glavni trg 19/a, stara 80 let; Jože Vranetič, upokojenec iz Smarja 33, star 67 let; Stanislav Budna iz Videm—Krškega — Nova Resa 24, zidar, star 53 let.

DPD »Svoboda-Zasavje« v Trbovljah išče UPRAVNIKA ZA GOSTIŠČE »SVOBODA-ZASAVJE«

Pogoj: kvalificiran gostinski delavec. Prijave poslati do 20. maja 1959. Vsa pojasnila daje upravni odbor.

POZDRAVLJAM VSE ZAGORJANE!

Pred dnevi je zapustil zagorsko dolino pekovski mojster FRANC ROSINA in se preselil v Dobovo. Ker se mu ni bilo mogoče posamič posloviti od vseh svojih znancev, jih prek našega časnika toplo pozdravlja in jim želi obilo uspehov pri njihovemu vsakdanjemu delu. Prav posebno toplo pozdravlja člane gasilskega društva, katerega član je bil dolga desetletja. Kljub temu, da se je preselil, se še vedno šteje za člana tega društva in bo vesel vsakršnega uspeha, ki ga bodo dosegli zagorski gasilci pri svojem važnem delu — varovati premoženje pred vsakršno škodo. Ohranil bo v spominu vse svoje številne znance in je prepričan, da bo še vedno utegnil priti med nje.

OBVESTILO

Komunalna banka Ljubljana, podružnica Trbovlje sporoča, da je s 4. majem 1959 odprla zbiralne račune 329.998, 329.791 in 329.716 — dohodki od prebivalstva.

KOMUNALNA BANKA TRBOVLJE

IZPOSOJENA REPORTAŽA

STARCI SO POSTALI SPET OČETJE

Danilo Nadaždin je star 37 let. Živi v vasi Prebilovci v bližini Čapljine in je eden izmed redkih v tej vasi, ki ima toliko let.

V vasi je dovolj sedemdesetletnikov, a ni dvajsetletnikov, so tudi osemdesetletniki, a ni tridesetletnikov. Med Danilom Nadaždinom in njemu po letih najbližjem človeku je velika praznina. Najbližji mož po letih še ni niti odrastel. Vsega ima petnajst let.

V Prebilovcih, kraški vasi, kjer vodo pijejo iz škafov, kjer je malo vrtov, kjer so hiše iz kamenja, strehe iz kamenja, in zdi se, da je tudi nebo iz kamenja, v tej podhribovski vasi so se zgodile strašne stvari.

Zaradi tega je Nadaždin nesrečen, zaradi tega ima samo dva, tri vojaške tovariše istega letnika. Zaradi tega Nadaždin nima mlajših tovarišev. In zaradi tega... zaradi tega... tu ljudje najbolj na svetu ljubijo otroke... tako svoje kot tuje. Tu so otroci vaška last vseh hiš, vseh prebivalcev.

*

Vsi dobro vemo, kdaj je bilo konec vojne. Možje so začeli obnavljati porušeno. Ženili so se. Ustvarjali družine. Toda v Prebilovcih se vojna ni končala tako kmalu. V vas so se vrnili starci. Da, starci in nekaj mladeničev. Samo nekaj... In kaj so počeli? Bili so neumni. Znoreli so od žalosti. Znoreli so od bolí. Vas je bila prazna, brez žena in brez otrok. Brez otrok in njihovega joka, tistega najnežnejšega joka. Kaj so storili možje? Ubijali so se med seboj. — Samo tri žene so preživele vojno.

V bližini je prostrano Hutovo Blato, bogato z ribami in ptiči. Sem prihajajo danes tuji lovci in izletniki. Z dolarji plačujejo vsako ubito divjad. Hutovo Blato je mirno. Nedavno pa ni bilo takšno. Ljudje so se skrivali v močvirje. O tem neradi pripovedujejo preživeli. Zaganjali so se v vodo in jo tudi po ure in ure niso zapustili. Dihali so skozi votla stebla, tako kot so se stari Slovani skrivali pred sovražniki. Tako smo se vsaj učili v čitankah. Bilo je nekoč, davno. Tu pa se je ponovilo. Možje so bežali v blato. Po vaseh je nastal pokol. Prvi so ga začeli Prebilovčani. Pred šolo so našli osemdeset praznih zibelk.

Nadaždin je nesrečen. Razprostira roke. Ustaši so mu ubili 18 članov družine. Strašna številka za majhno hercegovsko vas: 780 žena in otrok je zmanjkalo v kraških jamah. Možje pa so se vendarle vrnili v vas. Porušeni domovi. Pusta, hladna ognjišča. Noro so divjali v noč in streljali na vsak prvi šum. Ubijali sami sebe.

Noči so bile kamnito bele, kamnito vroče.

Nekaj je bilo treba storiti. Toda izkoreninjenih je bilo nad 36 družin. Ali je tu sploh mogoče začeti karkoli znova. Nekoliko starcev in nekoliko mladeničev. Vas brez otrok. Vas brez žena. Vas brez streh. Vas pustih, bridkih vdovcev.

Tedaj pa se je zgodil čudež: starci so se začeli ženiti. Oživela je zemlja, spregovorilo je življenje. In stari Jovo Sarič je poskusil skoraj nemogoče. Hotel je postati oče. Hotel je naslednika, da mu ohrani ime. In ko se je rodilo dete, je dolgo v noč jokal kot otrok. Žalosten in ponosen.

Starci so postajali očetje. Toda niso bili srečni. Za njimi je ostal prevelik kos življenja. Pa so novorojencem dajali imena svojih zaklanih prvorojencev. Po njih so se spominjali pobitih fantov in deklet. Videti je bilo, da se je prekletstvo za vedno naselilo v tej vasi. Kot da za kamnite Prebilovce ne bi bilo več rešitve. Toda zmagalo je življenje.

Po kamnitih stezah se kot v nobeni hercegovski vasi ne pomika toliko veselih dečkov in deklet. In šola je polna, prepolna. Pa se vendarle spet dogaja nekaj nenavadnega.

Nadaždin je počasi dvignil glavo: poslednje dete se je rodilo lani.

— Kaj pomeni to? »Ali me razumeš? Eno samo samcato dete se je rodilo v preteklem letu.« Razumel sem. »Nič več ni rojstev.« »Nič več.« »Toda zrasli bodo ti fantje in ta dekleta.« »Solo bomo zaprli.« doda učitelj Četko Koprivica. »Kakšno zvezo ima to z rojstvi?« »Vas nima ljudi srednjih let niti mladine.«

... Pred nekaj dnevi so imeli v vasi majhno slovesnost. Dva, trije dečki in deklice so bili sprejeti v mladinsko organizacijo, ker so dopolnili 15 let. Prvi vaški mladinci...

Praznina je ogromna. Z ničemer je ni mogoče dopolniti. Rodil se je poslednji otrok. Ljudje so se obiskovali med seboj. Se nadejali, pričakovali. Zaman. Nič več ni bilo porodov. Kot da je vas spet zavita v črnino.

Starci razprostirajo roke: »Storili smo, kar smo mogli... Čas je, da mirno zapremo oči...«

Minil je čas maščevanj. Preostali Prebilovčani, ki so si takrat rešili glave, pomirjeno zro drug drugemu v oči. Groza je odbobnela. Čas je, da se mržnja pozabi.

*

Nesreča je prišla iznenada. Z ustaši. In ko je vas ostala brez žena, brez otrok, ko so bili tudi mnogi možje pobiti, so se preživeli dokopali do orožja. To je bil čas maščevanja. Upadali so v druge vasi. Požigali. Potem so se med seboj razdelili. In se spet tolkli.

Ljudje niso zaupali drug drugemu. Nihče ni veroval, da bi se izvlekel živ. Strašna vojna je bila to. Žalostna smrt jih je klicala k maščevanju...

*

V vasi dečkov in deklic, v nekdanji vasi smrti, v vasi starih vdovcev, ki so se ponovno oženili, je nedavno prvič po vojni zapela in zaplesala prava svatba. Edina prava, normalna svatba po vojni. Omožilo se je šestnajstletno dekle. Nadaždin in nekoliko njegovih letnikov je zaplesalo. Velika in za druge pogoje in za druge ljudi nedojemljiva slovesnost, na katero so tu čakali celih petnajst let, zaradi katere žive. Kajti to pomeni, da se življenje znova začenja. Pa so bili zato vsi skrbni in vsi slovesni. Zato je bila vsem nevesta najbližja na svetu. Kakor da je splošno dete. Vaško dete. Kakor da so vsi starci starši. To je bil zares velik trenutek. Kakor kadar pričakujejo in dočakajo žetev, ki prinaša sad, nagrajuje trud in zagotavlja življenje.

*

Nadaždin je pokazal grob. 18 jih leži pod zemljo. Toda grob ni grob. Je z bodečo žico obkrožena ledina. Brez vsakega znamenja. In potem pokaže z roko k hribom. Tam so jame. Na kraških tleh. Globoke, strašne jame... Nimajo dna. Od tam divja veter. In kot da bi se slišal jok. Jame brez dna. Nihče ni izšel živ iz njih, da bi povedal, ali imajo dno ali ga nimajo. Možje so prihajali k njim. Prisluškovali. Doli, globoko v notranjosti zemlje nekaj cvili, nekaj joče, nekaj šumi.

O, kakšno prekletstvo!

Človek si je izmislil pogrebne slovesnosti in grobove, da bi ohranil spomin umrlim in padlim. Tam pa globoke jame. In bučeče podzemlje. Ljudje prisluškujejo. Ali je to glas matere? Je to glas edinca?

... Bilo je poldne in otroci so z živžavom zapuščali šolo. Veseli šolarji. Pa vendar ti otroci niso podobni ostalim. Sledovi so ostali. Ni jih moč izbrisati. Deček čuti očetov pogled. Čuden pogled. Oče išče v njegovem liku nekaj, kar ne more najti, in izgovarja ime nekemu davnemu spominu. Otrok ve: oče kliče svojega prvorojenca, katerega ime je nasledil. Deček ve, kaj se je odigralo v tem kršu. Ve in pomni. Dobro je, da ve in pomni. Deček ve, da oče ponoči odhaja k jamam in posluša. Truden se vrača. Ker tam neprestano tuli... tuli... Ali ni za znoreti? Tuli in klče, cvili in joče. Tam leži prvorojenec. Tam ležijo vsi prvorojenci vasi. Vse matere...

Na ramenih otrok je ostala vas.

Branko V. RADIČEVIĆ

ŠPORTNI TEDEN

DRUGA SONČNA NEDELJA ZA RUDARJA

RUDAR : SLOVAN (Lj.) 2:1 (1:1)

Ta tekma je bila na travnatem igrišču v Trbovljah, kjer se je zbralo okrog 1200 gledalcev, ki pa z igro domačinov niso bili nič kaj zadovoljni. Rudar je nastopil v naslednji postavi: Ahlin II, Traven, Pristov, Lamovšek, Sorel, Mrežar, Mak, Majcen, Knavs, Jerše, Opresnik (Kastelic).

Pred pričetkom tekme pa je bila na igrišču majhna slovesnost: funkcionarji NK Rudarja so namreč igralcu Sorlu čestitali za izreden jubilej — 400. tekma za barve Rudarja. Za ta redek praznik mu tudi mi prisrčno čestitamo.

Začetek igre je pripadal Rudarju, toda nekaj ugodnih situacij so napadalci zamudili. Videti je bilo, da niso vajeni travnatega terena, toda še večja ovira pa so bili borbeni ljubljanski obrambni igralci, kjer se je najbolj odlikoval požrtvovalni vratar Žabjak. Šele v 25. minuti je Knavsu uspelo ukaniti vratarja. Očitne premoči pa domači niso uspeli izkoristiti, pač pa so gostje z nenadnim prodorom presenetili obrambo Rudarja in Bezjak je dosegel izenačenje. Vse do konca prvega polčasa je imel Rudar še dosti prilik, toda...

Tudi drugi del je bil v začetku enak prvemu, samo s to razliko, da je Knavs že v 48. minuti dosegel drugi gol. Žal pa so domači kaj kmalu popustili in moštvi sta bili nekaj časa enakovredni (se pravi, oba tekmeca sta zaigrala medlo in prikazala slab nogomet). V 67. minuti je Slovanov igralec Bezjak namerno brcnil Jevšeta, ko le-ta ni imel žoge, zato ga je sodnik Pliberšek izključil iz igre. Okrnjeni gostje pa so s požrtvovalno igro onemogočili Rudarjevcem, da bi povišali rezultat. Brez dvoma pa je k temu največ pripomogel odlični vratar.

Vodstvo Slovana je vložilo protest.

ZMAGOSLAVJE BREŽIČANOV

Zagorski Proletarec, ki je kandidat za prvo mesto v celjsko — zasavski nogometni ligi si je s porazom proti Brežicam občutno poslabšal položaj. Brežičani so na domačem terenu dosegli z rezultatom 3 : 0 vsekakor pomembno zmago.

B moštvo trboveljskega Rudarja je gostovalo v Storah, kjer je zmagalo proti domačemu Kovinarju s 3 : 2.

Danes je zaradi tehničnih težav izostal radijski spored.

Delavske športne igre v Trbovljah

V dneh od 24. do 30. aprila t. l. so bile pod pokroviteljstvom ObSS Trbovlje izvedene redne letne prvomajske športne igre za pokale občinskega sindikalnega sveta.

Doseženi so bili naslednji rezultati:

KEGLJANJE (29. IV. 1959) na kegljališčih ŠD Rudar in TVD Partizan (z ekipami po 5 članov): 1. mesto Rudnik I s 411 podrtimi keglji; 2. Rudnik IV 356; 3. Mehanika 339; 4. STT I 325; 5. Rudnik V 306; 6. STT II 305; 7. Rudnik III (SRD) 304; 8. Rudnik II (zun. obrat) 299; 9. Cementarna 295; 10. Elektrarna 290; 11. Strojno mizarstvo 286.

ŠAHOVSKI moštveni brzoturnir (28. IV. 1959) v domu ŠD Rudar.

Rezultati: 1. mesto Rudnik I 29,5 točke; 2. Elektrarna 28,5; 3. STT 23; 4. Rudnik II 17; 5. Cementarna 12; 6. ObLO Trbovlje 9; 7. Mehanika 6 točk.

ODBOJKARSKI turnir (27. IV. 1959) na igrišču TVD Partizan. Tekmovali so: Cementarna, STT in Rudnik (SRD). Rezultati: 1. Cementarna 6 točk, 2. STT 4 točke, 3. Rudnik 0 točk.

STRELJANJE z zračno puško (27. IV. 1959) z ekipami po 5 strelcev.

Rezultati: 1. STT I 793 krogov; 2. Rudnik I 787; 3. STT II 755; 4. Rudnik II 739; 5. Cementarna 724; 6. Mehanika 642; 7. STT (Ind. kov. šola) 639; 8. Elektrarna 590; 9. Kom. obrati kovinske stroke 545 krogov.

V tej disciplini je STT že tretje leto zaporedoma osvojila prehodni pokal ObSS Trbovlje in ga prejela v trajno last.

NOGOMETNI turnir v dneh 24., 25., 28. in 30. IV. 1959 na pomožnem igrišču ŠD Rudar. Tehnični rezultati: 24. aprila I. del četrtfinala: Rudnik I (SRD) : Rudnik III (jama) 0:0. Zmagala SRD z enajstmetrovko. — Metalija: STT 1:0. — II. del četrtfinala: Rudnik II (jama) : STT II 2:1. — Cementarna : Elektrarna 1:1. Zmagala Cementarna v enajstmetrovki. — 28. aprila polfinale: Rudnik II (jama): Cementarna 1:0. — Rudnik I (SRD) : Metalija 1:0.

Finale: Med Rudnikom I (SRD) in Rudnikom II (jama) bodo zaradi vremenskih neprilik 29. aprila tekmo že odigrali. Pokal bo, kakor je razvidno iz finalistov, pripadel sindikalni podružnici Rudnika.

NAMIZNOTENIŠKI turnir (30. IV. 1959) v domu ŠD Rudar. Doseženi so bili naslednji rezultati.

Četrtfinale: STT : Elektro-Standard 5:0. — Elektro - Standard : Strojno mizarstvo 5:0 (Rudnik zaradi zmage lansko leto in Cementarna prosta). — Polfinale: Elektro-Standard I : STT 5:2. — Rudnik : Cementarna 5:0. — Finale : Elektro-Standard I : Rudnik 5:1.

KOŠARKARSKI TURNIR V LITIJI

Košarkarskega turnirja v Litiji sta se poleg domačinov udeležili tudi ekipa zagorskega Proletarca in trboveljskega Rudarja. Prvo mesto je osvojila ekipa Litije, ki je v finalu premagala Trboveljčane s 44 : 41.

RUDAR DRUGI V AJDOVŠČINI

V Ajdovščini je bilo dvodnevno tekmovanje v rokometu. Udeležile so se ga podzvezne moške reprezentance iz Ljubljane, Kranja, Trbovelj in iz Nove Gorice. Turnir so odigrali na novem asfaltnem igrišču.

Reprezentanca Trbovelj je igrala takole: Ljubljana : Trbovlje 10 : 4 (5 : 3); Trbovlje : Nova Gorica 21 : 7 (15 : 5) in Trbovlje : Kranj 10 : 6 (5 : 4).

Prvo mesto je zasedla Ljubljana s šestimi točkami, drugo Trbovlje s štirimi, sledi Kranj z dvema točkama in Gorica, ki je ostala brez točke.

RUDAR KLONIL PRED ODREDOM

V tretjem kolu republiške košarkarske lige je trboveljski Rudar igral v Ljubljani proti Odredu, ki ob tem času s šestimi točkami vodi na lestvici.

Navzlic slabemu vremenu je bila igra obeh moštev dobra. Rezultat 49 : 29 (25 : 14) v korist Odreda je previsok. Sodniki niso bili najboljši.

ŠPORT KISOVŠKE »SVOBODE«

V okviru praznovanja 40-letnice KPJ in v počastitev spomina padlih kisovških Svobodarjev je SD Svoboda - Kisovec priredila v nedeljo, 26. aprila, nogometni pokalni brzoturnir, na katerega je društvo povabilo NK »Proletarca« iz Zagorja in B moštvo »Rudarja« iz Trbovelj.

Pred začetkom tekmovanja so vsa tri moštva z enominutnim molkom počastila spomin padlih športnikov - junakov. Tekmo je sodil sodnik Judež.

V prvi tekmi sta se srečala Rudar iz Trbovelj in kisovška Svoboda. Igra je potekala razburljivo in hitro, vendar je bil sodnik ponekod neobjektiven. Rezultat 0:0 (0:0).

V drugi tekmi je nastopil proti domačemu moštvu favorit za prvo mesto v celjski nogometni podzvezi, NK Proletarec iz Zagorja, ki je takoj začel ostro igrati. Domači so stopili v obrambo. Dobro se je izkazal Konrad Gostiša. V drugem polčasu se je situacija obrnila, ko je domači igralec Strmšek zabil gol. Končni rezultat 1:0 (0:0) v korist Svobode.

V zadnjem srečanju sta se pomerila Rudar B in Proletarec. — Zmagali so Zagorjani z 1:0 (0:0).

Pokal so si priborili kisovški športaši.

R. P.

TRBOVELJSKI STRELCI SO POČASTILI 40-LETNICO KPJ

Dne 26. aprila t. l. je Strelska družina Strojne tovarne v Trbovljah organizirala strelsko tekmovanje z zračno puško v počastitev 40-letnice obstoja Strojne tovarne Trbovlje.

Tekmovanje je bilo pokalno, prehodnega značaja, in sicer na strelišču STT.

Doseženi rezultati: 1. SD Franc Fakin, Trbovlje, I. ekipa, 817 krogov (od 1000 možnih); 2. SD Strojne tovarne Trbovlje, I. ekipa, 760 krogod; 3. SD Lojze Hohkraut, Dobrna, 737 krogov; 4. SD Strojne tovarne Trbovlje, II. ekipa, 662 krogov; 5. SD Lojze Hohkraut, Dobrna, II. ekipa, 681 krogov; 6. SD Franc Fakin, Trbovlje, II. ekipa, 673 krogov; 7. SD Industrijska kovinarska šola STT, 625 krogov; 8. SD Mehanika, Trbovlje, 582 krogov.

Prvoplasirana ekipa SD Franc Fakin, Trbovlje, je prejela prehodni pokal in diplomo za 1. mesto.

Ekipi, ki sta se uvrstili na drugo in tretje mesto, sta prejeli diplomo za II. oz. III. mesto.

Diplomo na doseženih 170 krogov (od 200 možnih) je prejel Edi Kozmus, član SD Franc Fakin, Trbovlje; diplomo za II. mesto med posamezniki je dobil Matija Cestnik, član SD Franc Fakin, Trbovlje, za 168 doseženih krogov. Diplomo za III. mesto posameznikov pa je prejel Adolf Hrušovar, član SD Lojze Hohkraut, Dobrna, za 168 krogov (ker se je delilo drugo in tretje mesto z enakim rezultatom, je sodniški zbor ponovno preveril mete ter ugotovil, da pripada II. mesto Matiji Cestniku zaradi večjega števila desetic.

To pokalno strelsko tekmovanje bo vsako leto 26. aprila.

PRIJATELJSKA NOGOMETNA TEKMA V KRŠKEM

PARTIZAN (Krško) : NK SENOVO 5:4 (3:2)

Pred kratkim sta na Gubčevem stadionu v Krškem odigrala prijateljsko tekmo Partizan (Krško) in NK Senovo. Zmagali so domači nogometaši s tesnim rezultatom 5:4 (3:2). Zmaga pa ni bila zaslužena in bi bolj pripadala gostom. V prvem polčasu sta bili obe enajstorici enaki, medtem ko so bili v drugem delu igre gostje v premoči. Ti so se odlikovali z lepimi kombinacijami, niso pa bili dobri strelci, zato niso uspeli. Igrali so tudi požrtvovalno. V domačih vrstah je odpovedala obramba, zlasti pa srednji krilci. — Sodil je Istinič iz Krškega. Sodil je zelo slabo in je goste prikrajšal za dva gola. Dosodil je tudi nepravilno enajstmetrovko v korist domačinov. — Gledalcev je bilo 150.

VOŽNJA ZA PRVENSTVO

Na progi Dimnik—Katarina so bile tudi letos tradicionalne motorne hitrostne dirke za prvenstvo Slovenije. Tekmovanje je bilo odlično pripravljeno, žal pa je dež neposredno pred začetkom precej pokvaril razpoloženje. Kljub temu pa so bili doseženi nekateri dobri rezultati. Izidi: 50 ccm: Klančnik (Nova Gorica) 6.36; 125 ccm: Mladevan (Nova Gorica) 5:15, 175 ccm: Bivic (Trbovlje) 4:05; do 250 ccm Pintar (Kranj) 3:49.2 (najboljši čas dneva); prikolice: Jelenko-Halič (Ljubljana) 4:13.

KINO

KINO »DELAVSKI DOM« v TRBOVLJAH: 5. do 7. maja ital. film »LUČI VARIETEJA«; 8. — 11. maja ital. - japonski barvni glasbeni film »MADAM BUTTERFLY«; 12. — 14. maja jug. film »CIGANKA«.

KINO »SVOBODA — TRBOVLJE II«: 5. — 7. maja mehiški film »MEHIKA V PESMI«; 8. — 11. maja amer. barv. kinemaskopski film »SLA PO ŽIVLJENJU«; 12. — 14. maja amer. barv. kinem. film »ZVEZDA JE ROJENA«.

KINO »SVOBODA — ZASAVJE« v TRBOVLJAH: 9. — 11. maja amer. krim. film »DAMA IZ ŠANGHAJA«; 16. — 18. maja amer. barv. film »DIVJA LETA«. Predstave: sobota in nedelja ob 17. in 19.15, ponedeljek samo ob 18., za mladino v nedeljo ob 15. uri.

KINO »TRIGLAV« ZAGORJE ob Savi: 6. in 7. maja amer. krim. film »PROTI PRIČAM«; 9. — 11. maja amer. barvni kinem. film »20.000 MILJ POD MORJEM«; — 13. in 14. maja franc. barvni dokumentarni film »NOČ IN MEGLA«.

KINO »SVOBODA« KISOVEC — ZAGORJE: 6. in 7. maja jug. drama »MALI ČLOVEK«; 9. in 10. maja češki barvni film »DOBRI VOJAK ŠVEJK«; 13. in 14. maja franc. krim. film »PODZEMLJE PARIZA«; 15. do 17. maja amer. barvni kavbojski kinem. film »KOMANČI«.

MALI OGLASI

IZGUBILA SEM OČALA v rjavem etuiju na poti od gimnazije do Zavraška. — Prosim najditelja, da jih odda na upravo lista.

TRGOVSKO podjetje »IZBIRA« — Trbovlje išče ŠOFERJA za 3-tonski avto — tovorni. — Nastop službe takoj ali po dogovoru.

PREKLIC

Preklicujem besede, izrečene Pavli Alauf, Trbovlje — Keršičeva 20, za neresnične. — Jože Kotnik, Šuštarjeva 15, Trbovlje.

ZAHVALE

Iskreno se zahvaljujem vsem, ki ste spremili na zadnjo pot našega dobrega moža, očeta in starega očeta

ANTONA KOMARJA

Enako se zahvaljujemo dr. Drnovškovi in dr. Južničevi za vso skrb in nego ob bolezni, nadalje darovalcem vencev in cvetje, pevcem, Delavski godbi in sosedom za požrtvovalno pomoč.

Žalujoča žena, sin in hčerka z družinami.

Zahvaljujemo se vsem, ki ste spremili na zadnjo pot našo ljubljeno ženo, mamo, staro mamo in teto

MARIJO MEDVEŠČEK

Zahvaljujemo se tudi sosedom, pevcem, Delavski godbi in vsem darovalcem vencev in cvetja.

Medveškovi.

Potrtih src naznajamo, da je umrla naša dobra skrbna mama

ALOJZIJA URBANIJA
rojena Juvan

V dolžnost si štejemo, da se iskreno zahvalimo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so jo spremili na njeno zadnjo pot in darovali številne vence in cvetje.

Zahvaljujemo se tudi vsem zdravnikom in zdravniškemu osebju bolnice Trbovlje in ambulante v Zagorju, ki so ji stali ob strani in ji lajšali bolečine. Dalje se zahvaljujemo tudi socialnemu skrbstvu občine Zagorje.

Še enkrat vsem prav iskrena hvala.

Žalujoči sinovi in hčere.

Piše: B. BRUS
Riše: R. DOLANC

NA PRAGU SVOBODE

76.

Čakala sva še pet minut. Reka je bila osvetljena od močnega ognja. Spustila sva se proti njej. »Poglej tam nekdo plava! Da se niso prevrnili?« Spomnil sem se na ledeno mrzlo vodo in zazeblo me je.

77.

Sedaj sva različno videla tistega, ki je plaval. Ne! Dva sta bila, trije. Počasi so se bližali obali. Na glavah so imeli privezane obleke. Očka je stopil na breg. »Eksplozije so uničile čoln. Plavati smo morali,« je objasnil.

78.

Hitreli so se napravljati. Voda jim je zmrznila na telesih. Obleka je bila na srečo precej suha. Komaj so se napravili, že smo pohiteli proti taborišču. Vsi trije so se precej tresli, potreben jim bo čaj, vroč čaj.

79.

Danilo se je, ko smo končno prišli do partizanov. Pot se nam je zdela neskončno dolga. Očka, komandant in Stari so se malce ogreli. Posedli so okoli ognja in se zavili v topla oblačila. Bolničarka Minka in mamica pa sta kuhali čaj.

80.

Prestrašeni smo opazili njihove vročično oči in goreča lica. Toda bili so trije korenjaki. Toplo sonce, ki je posijalo popoldne, je našlo vse tri zdrave. Spomnil sem se obljube, dane prijateljem: »Moram v dolino, v trg!« sem dejal komandantu. »Vrnem se ponoči ali pa zjutraj.«

Tu in tam

MLADI MORILCI

Poročajo, da doživlja Japonska letos pravo poplavo umorov, ki je potolkla vse povojne rekorde. V času od januarja do marca 1959 je imela policija opravka s 46 umori, do srede aprila pa so zaznamovali še tri umore. V istem obdobju lanskega leta so zabeležili 39 umorov. Večino letošnjih umorov so zagrešili mladoletniki in moški, ki še niso prekoračili 25. leta starosti. Razen sedmih primerov je policija vse druge umore kmalu pojasnila in odkrila morilce. V februarju se je zagovarjal pred sodiščem neki 18-letni mladenič, ki je zadavil neko 23-letno žensko in 16-letno sošolko. Od 19 mladoletnikov pod 20 leti, ki so bili v povojnih letih obsojeni na smrt, jih je bilo le šest usmrčenih. V dvanajstih primerih je bila smrtna kazen spremenjena v doživljenjsko ječo, v enem primeru pa je morilca vrhovno sodišče oprostilo vseh kazni.

TATVINE PO FILMSKEM VZORCU

V Mehiki so prepovedali predvajanje francoskega filma »Zaljubljenca«, vendar šele potem, ko so ga že šest tednov predvajali. Ob filmu je bilo mnogo polemik in mnogi kritiki so ga označili za nemoralnega. Oblast je s prepovedjo predvajanja napravila konec vsej gonji. To je že drugi francoski film, ki je bil v Mehiki prepovedan v podobnih okoliščinah. Pred tremi leti so umaknili s sporedov film »Riffi« po 32 tednih predvajanja zaradi številnih tatvin, pri katerih so tatovi uporabili isti sistem kot tatovi v tem filmu.

MOTORNO KOLO V KOVČKU

V Sovjetski zvezi so začeli izdelovati zložljiva motorna kolesa. Tehtajo 25 kg, motorji imajo po eno konjsko silo, uporabiti pa jih je mogoče tudi za prevoz blaga. V treh minutah lahko lastnik zloži svoje vozilo in ga spravi v kovček

NOVO TAJNO OROŽJE

Ameriška vojska je sporočila, da pripravlja novo tajno orožje. Gre za raketo vrste »bazooka«, ki bo nosila irsko ime »Shillelagh«. Novo orožje bo lahko preluknjalo zelo debele oklepe, hkrati pa bo dovolj kratko in lahko, da ga bodo mogli pritrditi na vozilo. Načrti predvidevajo, da bodo orožje v petih letih izdelovali serijsko.

SVET IMEN

V Beogradu živi okoli 21.000 ljudi z imenom Jovanović, 18.000 Petrovićev in okoli 15.000 Popovićev. Eskimi so dobili svoje ime po indijanski besedi Eskimantjik, kar pomeni »ljudje, ki jedo surovo meso«. Eskimi sami pa se imenujejo Inuit, kar pomeni po naše »vzorni ljudje«.

BIG BEN STAR STO LET

Letos maja je minilo sto let, odkar imajo na westminstrski palači v Londonu uro in sloviti zvon Big Ben. Ura je v zvoniku nad britanskim parlamentom, radio pa je ponesel Benov glas po vsem svetu.

Veliki Ben je prvič zazvonil po radiu za Novo leto 1923, njegov glas pa oddaja londonski radio po štirikrat dnevno. Ura na westminstrski palači odmeri čas vsakih petnajst minut.

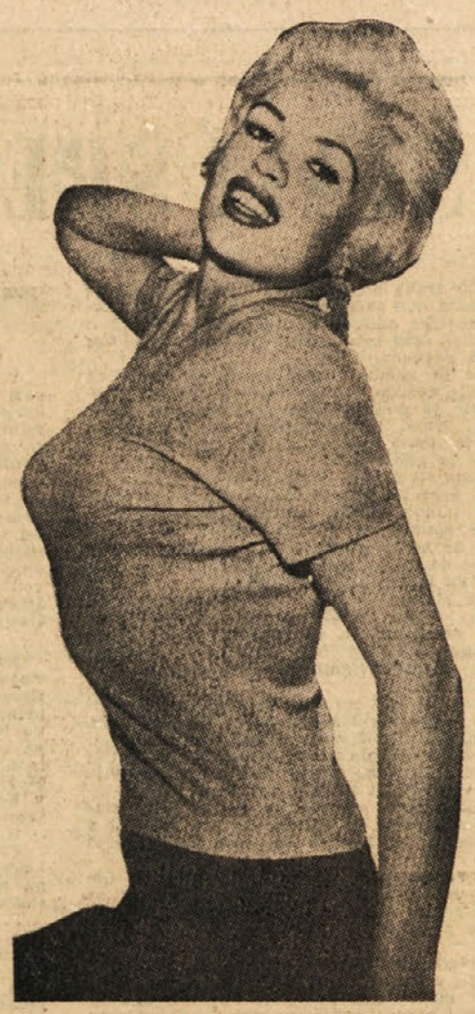

JAYNE MANSFIELD

Ta ura se ustavi le redkokdaj, in sicer pozimi zaradi ledu, ki včasih zadrži nad štiri metre dolge kazalce. Med bombardiranjem skupščinskega poslopja leta 1941 so bile poškodovane spiralne vzmeti, tako da je ura nekaj časa stala tudi takrat.

PREDOR VREDEN IMENA

Predor Sozina v Črni gori, na normalnotirni progi Bar—Virpazar, ki je dolga 23,5 km, meri 6.172 metrov in je eden izmed najdaljših na svetu.

PROIZVODNJA NOGAVIC — V naši državi izdelajo na leto okoli 30 milijonov parov različnih nogavic iz volne, svile in sintetičnih vlaken.

SREČNO SPLAVARJA! — Dva Evropejca nameravata v dveh letih s splavom objadrati Južno Ameriko. Njun splav meri približno 3,5 metre v širino in 6 metrov v dolžino. Napravljen je iz kovinske cevi, ki so pritrjene na bencinske sode. Splav nosi ime »Samotna zvezda« in bo plul pod teksaško zastavo.

Milijoni skozi dimnike

Saje, drobni prah, proti katerim se borijo gospodinje in še posebej prebivalstvo v bližini tovarniških dimnikov, so dragocena industrijska surovina. Le malokdo ve, da so že leta 1872 sezidali prvo tovarno za proizvodnjo saj in da so potem take tovarne naglo rasle, brž ko so ugotovili dragocene lastnosti tega prašnega proizvoda.

Sajasti delci so tako drobni, da jih je treba za en sam gram okoli trideset kvadriljonov. Sprva so jih pridobivali pri gorenju zemeljskega plina, kasneje pa so prišli na tako imenovani »predorski postopek.« Stene v predoru »obstreljujejo« z močnimi plameni zemeljskega plina, tako da se na njih nabirajo saje, ki jih z mehaničnimi napravami odstranjujejo in razpošiljajo.

Od aparatov, s katerimi mečejo plamen na predorske stene, od kakovosti sten in od zračnega toka je odvisna kvaliteta saj, katerih posamezne vrste se močno ločijo med seboj.

Prvič so ugotovili uporabnost saj v trenutku, ko so se po naključju zmešale s kavčukom. Spoznali so, da postane gumi trši in trpežnejši. Med drugo svetovno vojno, ko so bili viri za pridobivanje naravnega kavčuka spričo velikih potreb premajhni, so izoblikovali nov postopek. Iznašli so saje, ki jih je mogoče mešati z umetnim kavčukom.

Pri sedanji industrijski proizvodnji so čedalje bolj uveljavljajo tako imenovane naftne peči. Segreta nafta teče v posebno peč s temperaturo do 1300 stopinj Celzija. Saje nastanejo v trenutku, potem pa jih zračni pritisk prenaša v hladilne naprave.

Industrija gume je že štirideset let poglavitni potrošnik saj, uveljavljajo pa se tudi na drugih področjih, na primer v tisku, v metalurgiji in v industriji plastičnih snovi, pomešane s kisikom pa dajejo eksploziv, ki je močnejši od dinamita. Zaradi črne barve s sivkasto-modrim odtenkom so saje primerne za kovinsko polituro, nenadomestljive pa so pri izdelavi črnila. Zdaj jih uporabljajo tudi pri odstranjevanju barv; saje vsrkajo pline in barve, obnesle so se v filtrih na plinskih maskah, z njimi je mogoče vzeti vinu barvo, jedilnemu olju močan vonj itd. V dolini Rio Grande uporabljajo farmarji saje za zaščito poljskih kultur pred mrazom. Raztresejo jih po zemlji, ki zaradi črne barve vpije mnogo več dnevne toplote in tako varuje rastline čez noč, ko se temperatura naglo zniža.

Drobci

● Etiopija ima danes samo 20.000 tovarniških delavcev, 998 kilometrov prog, fakultetno izobrazbo pa ima okoli 200 ljudi.

● V poslednjih letih so odkrili mnoge pomembne in zanimive podrobnosti o Jadranskem morju. Ena izmed teh je tudi točno določanje nivoja Jadranskega morja, ki je nižji od drugih morij. Tako so ugotovili, da je njegova površina za 49,9 cm nižja od površine Baltiškega in za 43,3 cm nižja od Severnega morja

● Domiselni Francoz je izdelal posodo, ki se ne pere, ampak lupi kot jabolka. Krožnik tega interesantnega jedilnega servisa je izdelan iz specialnega materiala, ki ima okoli 20 »olupkov«, ki jih po vsaki uporabi odstraniš. Ta izum je kot nalašč za ljubitelje izletov!

● Pred kratkim so sklenili, da bodo poslanske in senatorske sedeže v ameriškem Kongresu in Predsedniškem domu povečali za 2,5 cm. Vzrokov za ta sklep ne omenjajo.

Dalеč so zvezde

Univerzitetni prof. v Utrechtu na Nizozemskem, dr. Jacob Jongbloed meni, da je še daleč čas, ko bo človek potoval na Mars ali Venero, čeprav bi bil morda polet na Mesec uresničljiv že čez nekaj let. Po Jongbloedovem mnenju je le malo upanja, da bi kdaj človek prodrl izven sončnega sistema ali celo do drugih galaktik.

Četudi bo tehnika tako napredovala, da bo gradila vesoljske ladje, ki bodo zmogle skoraj svetlobno hitrost, torej 300.000 km na sekundo, in če upoštevamo, da mineva čas, merjen z zemeljskimi merili, pri tako naglem gibanju škozi vesolje mnogo počasneje kot na našem planetu, vse to še ni dovolj za uresničenje sanj o prodoru v vesolje.

Vesoljski potnik, ki bi letel 50 zemeljskih let, bi prispel v središče Rimske ceste, galaktike, katere del je naš sončni sistem. Po računih, zasnovanih na Einsteinovi relativnostni teoriji, bi bil ta pogumni raziskovalec po vrnitvi na zemljo starejši le leto dni, medtem ko bi se ljudje, od katerih bi se poslovil pred odhodom na vesoljsko potovanje, postarali za celih petdeset let. Vprašanje pa je, pravi dr. Jongbloed, ali bi bil človek, ki bi na primer pol stoletja potoval po vesolju, pri svoji vrnitvi na Zemljo tudi biološko starejši le leto dni. Če vzamemo, da je posledica počasnejšega minevanja časa tudi počasnejši biološki proces, bi to pomenilo, da bi bil vesoljski potnik med svojim poletom v stanju nekakšne dozdevne smrti.

Tudi mnogi drugi problemi še zdaleč niso rešeni, zato je vse v zvezi s poleti izven sončnega sistema ali do drugih mlečnih cest nepojasnjeno in neraziskano, torej le domneva, pravi Jongbloed.

VSEKAKOR NOVOST

Z Dunaja poročajo, da pripravljajo avstrijski inženirji načrte, po katerih bi olajšali pešcem hojo po cestah na Dunaju, kjer se pripeti zaradi naraščajočega cestnega prometa čedalje več nesreč. V nekaterih mestih izpopolnjujejo stare in gradijo nove podzemeljske železnice, Dunajčani pa imajo v načrtu velike premične steze, pravzaprav že kar ulice, ki bo s stalno hitrostjo 20 km, na »postajah« pa bi zgradili dodatne pločnike. Ti bi se sprva pomikali počasi, potem pa čedalje hitreje, dokler nebi dosegli hitrosti glavne steze, na katero bi potem potniki prestopali brez težav. Tudi za izstopanje imajo poseben načrt le v obratnem zaporedju.

Teža še ni vse

● Povprečna težina moških možgan je 1.400 gramov, ženskih pa 1.300 gramov. Razlika v težini pa ne vpliva na inteligenco. Dokazali so, da imajo žene boljši spomin od moških, da so trikrat bolj odporne proti prehladom in da dlje časa žive. Stanovitnejše so tudi v ljubezni. Pri ločitvah zakonov zaradi nezvestobe je 70 odstotkov krivcev med možmi.

IZ FILMSKEGA ALBUMA: ITALIJANSKA FILMSKA IGRALKA GIULIETTA MASSINA

ZGODBA

Hrabrost za zakon

Jimmy je ljubil Junnifer.

— Če me imaš rad, če me hočeš poročiti, je rekla Junnifer, se pogovori z očetom.

— Dobro, pelji me k njemu!

Junnifer je peljala Jimmya k očetu.

— Ali ste vi Jimmy Nolens? — ga je vprašal O'Discoll.

— Sem.

— In se hočete poročiti z mojo hčerko Junnifer?

— Tako je!

O'Discoll je z očmi premeril Jimmya: — Za zakon je potrebna hrabrost.

— Imam jo!

— O. K. — se nasmehne O'Discoll — potem pojdimo.

— Kam?

— Iz mesta. V okolico.

— Kaj bi tam?

O'Discoll se je spet nasmehnil: — Da dokažete hrabrost. Kdor se hoče poročiti z Junnifer, ta mora v korak z menoj. Tolkla se bova. Bil sem boksarski prvak v Arkansasu Cityu.

Šele zdaj je Jimmy opazil, kako velik, širok in močan je oče O'Discoll.

— Sprejmi, dragi, je prosečе dejala Junnifer.

— Da, je vzdihnil Jimmy.

Med potjo je O'Discoll pripovedoval o svojih uspehih. Kako je Berry Jacka potolkel s K. O. Ogrel se je nad neđeljeno zmago nad Mariusom, Dreweler je v dveh minutah videl vse zvezde.

Jimmy je drhtel po vsem telesu, ko so dosegli livado.

O'Discoll pa je bil zaradi tega samo zadovoljen. Naredil je pest.

— Poslušaj, Jimmy, reče O'Discoll in se postavi v pozo bivšega svetovnega prvaka — v to, da te bom imel v kašo, niti najmanj ne sumim, toda dajem ti izredno priložnost. Plačaj mi sto dolarjev, ostal boš cel, dobil pa boš tudi Junnifer.

Jimmy se je odločil. O'Discoll ga je zadel naravnost v brado. Prvak je padel kot vreča.

Ko se je O'Discoll pobral in opomogel od sramu in od udarca, je ponudil Jimmyu roko: — Ti si prvi, ki se mi je uprl, da bi mi dal sto dolarjev. Ti si hraber. Dobil si Junnifer.

— In ti zares nisi vedel, ga je vprašala Junnifer, ko so pred večerom sedeli na terasi, — da oče sploh ni bil nikoli boksarski prvak? O boksu nima niti pojma.

—Kako naj bi vedel?

Junniferine oči so se razprle od začudenja. — In se nisi bal, da bi te potolkel?

— Bal sem se, toda nisem imel sto dolarjev.

PERCY TOWELL

Jadranka PIRAN

VAM NUDI ODLIČNO IN CENENO

DOMAČE MILO

ROMAN V NADALJEVANJIH

MED DVEMA ŽENAMA

6

»Tu imate!« S temi besedami je postrežnica trdo postavila pred [illegible] pločevinasto skodelico, v kateri je plavalo nekaj juhi podobnega.

Včeraj, predvčerajšnjim, danes, jutri, vse te dni, ki še pridejo, bo dobila svojo jed v pločevinasti skodelici. Čeprav je bila Kristina skraja prepričana, da ne bo mogla napraviti požirka iz te posode se je medtem privadila jesti juho...

Dnevno so Kristino klicali na zaslišavanje. Dnevno jo je preiskovalni sodnik mučil z enakimi vprašanji, dnevno je postajal vse bolj nestrpen, oster, trd, brezobziren.

»Obravnava je določena za petnajstega, gospodična Meerwald. Če boste ostali še v nadalje tako zakrknjeni, potem vas bo zakon zadel s vso svojo ostrino. Ne vdajajte se iluzijam, da bomo usmiljeni z ljudmi, ki so zlorabili zaupanje drugih s tem, da so samo zato, da bi na umazan način nekaj zaslužili, pripravili poštene ljudi ob sadove dolgotrajnega dela.«

Kristina pa je dan za dnem trdila eno in isto: »S to stvarjo nimam nobenega opravka.«

A niso ji verjeli. Ni mogla pojasniti, od kod izvira tisoč pet sto mark, tudi ni hotela povedati, kje je bila tisto kritično noč.

Teden dni pred obravnavo je vratarka pred vrati njene celice rožljala s šopom ključev. Kristina je, kot po navadi, sedela na robu svoje postelje.

»Obisk ste dobili, gospodična Meerwald,« je rekla vratarka s svojim hripavim glasom. »Govoriti smete z njo pol ure, gospod doktor. Žal vas moram zakleniti.«

Gospod doktor? Kristina je počasi dvignila glavo: najprej je zagledala moške čevlje, nato hlače, na katerih je opazila nekaj madežev od kislin, potem suknjič, končno pa izmučen moški obraz, na katerem so bile ostre gube, ki so jih zarezale neprespane noči.

Norbert jo je pogledal. Ni je pozdravil, kajti prišel je k dekletu, ki ga je okradlo in ki nikakor ni hotelo izdati svojega pomagača.

Preiskovalni sodnik ga je prosil, naj še enkrat z njo osebno govori, da jo pripravi k priznanju krivde. »Stojim pred uganko, gospod doktor,« je rekel. Obdolženka je zakrknjena in ni mogoče spraviti iz nje drugih besed kot: »Jaz sem nedolžna in nimam s stvarjo nobenega opravka.«

»Kaj hočete?« ga je Kristina vprašala s trudnim glasom.

Nobert je zakašljal.

»Kristina, jaz... bi vam rad pomagal. Povejte resnico... Potem sem pripravljen umakniti ovadbo...«

Ko ga je dekle pogledalo, se ji na obrazu ni premaknila mišica.

»Preiskovalni sodnik vas pošilja, kaj ne?« je tiho vprašala. »Da nisem kriva — na to misel niste prišli, kaj ne?«

Norbert je začutil, kako mu rdečica leze v obraz. Seveda je neumnost, da ga je njeno vprašanje zadelo v živo, kajti dekle mora biti na vsak način v zvezi s tatvino. Dokazi govore proti njej, Kristina pa ne napravi ničesar, da bi indicije izpodbila.

»Rad bi vam verjel, Kristina,« je rekel resno, »a ne morem...«

Kristina se je žalostno nasmehnila. »Ne morete, Norbert,« je ponovila avtomatično. »Kaj hočete potem od mene? Nimam kaj priznati — pojdite!«

Norbert je segel po klobuku, ki ga je položil na mizo, ga v zadregi vrtel med rokami, skomignil z rameni in se obrnil od nje.

Vrata celice so bila zaklenjena. Moral bo trkati, da pokliče vratarko. Že je dvignil roko, a jo je spet spustil.

Na hrbtu je začutil Kristinin pogled. Obrnil se je in jo pogledal. Bil je pripravljen ji vse odpustiti, kar je napravila.

»Povejte mi vendar, zakaj ste to storili?« je prosil Norbert.

Kristina ga je samo pogledala, ni pa mu mogla odgovoriti na vprašanje in mu zatrjevati, da je nedolžna.

»Kristina, poslušajte, dobro mislim z vami...«

»Pojdite že vendar — odidite!«

Potem pa je Norbert potrkal na vrata. Vratarka je zmajevala z glavo: da hoče obiskovalec tako naglo oditi. Nedavno so bili vsi zaprti veseli, če jih je kdo obiskal, saj je bilo to edina sprememba v njihovem enoličnem življenju.

Toda ta Meerwaldova je hotela biti izjema. Vedno je hotela biti nekaj posebnega...

Kristina pa ni želela drugega, kot biti sama. Ni prenesla ponižanja, ki je zanjo pomenilo Norbertovo vedenje. Mož, ki ga je še vedno ljubila, ta mož ni verjel v njeno poštenje! Bil je celo zmožen, jo osumiti za taticol

Tega ne bo pozabila nikoli.

*

Nobert sicer ni dobil pol milijona za svoj izmum, vsekakor pa tri sto tisoč mark in mesto oddelčnega vodje v neki veliki kemični tovarni.

Zmagal in uspel je. Bil je ugleden, premožen mož, ki si je sedaj smel privoščiti, o čemer je prej le sanjal.

Ni si kupil hiše, kajti hiša brez žene je prazna. Se vedno je stanoval v opremljeni sobi in ni mislil niti enkrat na to, da bi si najel večje stanovanje, ampak je delal tiho in zagrizeno cel dan. Bil je slabe volje in ljudje, ki so imeli z njim opravka, so se mu umikali.

Norbert ni našel veselja nad bogastvom, ki mu je padlo v naročje.

Pogosto je mislil na Kristino, ki jo je nazadnje videl na obravnavi. Videl je njen okamenel obraz, ko je sodnik izrekel sodbo.

Devet mesecev zapora.

Preiskovalni zapor ni bil vračunan. Tričetrt leta bo sedela za zamreženimi okni, štela dneve, ki ji bodo spet prinesli svobodo, potem pa...

Potem pa bo Kristina dekle, na katerega imenu bo madež, ki ga nihče na svetu ne more izbrisati. Norbert je vedel, da je nobeno podjetje ne bo hotelo sprejeti, prav gotovo ne kot kemičarko.

Kaj naj potem stori?

Vse to so bila vprašanja, ki se njega pravzaprav niso tikala. Toda kakor se je Norbert trudil, da jih potisne v ozadje svoje zavesti, so tembolj silila na plan, če je le za trenutek prenehal z delom.

Norbertu je bilo jasno, da tako, kot je živel do sedaj, ne more živeti dalje. Moral bo napraviti črto pod preteklost, Kristino pa pozabiti, kajti ta ni bila vredna, da bi misli še dalje zanjo zapravljal. Poskusiti mora, da si zgradi novo življenje.

Življenje v dvoje. Sedaj si je lahko privoščil ženitev in žena in deklet, ki bi mu dale besedo, je bilo na pretek.

Četudi je bil mrk in slabe volje ter razdražljiv, je lahko našel žensko, ki bi bila pripravljena deliti z njim življenje.

Ne da bi ga ljubila? Norbert je trpko zapotegnil usta, če je mislil na to, kako grdo je bila izdana njegova prva ljubezen.

Brezobzirno, pohlepno je Kristina storila vse potrebne korake, da bi iznajdbo, na kateri je sama tako krepko delala, iz mize ukrade.

In vendar je njegovo srce še vedno spraševalo po njej. Četudi ga je razum opominjal, naj jo pozabi, srce tega ni zmoglo...

Direktor Bodemann, ki je pravkar stopil v njegovo delovno sobo, je bil vsemogočni mož te tovarne, nekronan kralj, od čigar volje je bil odvisen življenjski vzpon ali pa padec mnogih ljudi.

Direktor je cenil Norberta Brandta. Spoznal je v njem človeka, ki je bil naravnost obseden za delo, razen tega pa nadarjen kot malokdo.

»Bi vas veselilo, priti nocoj k nam na obisk, gospod Brandt?« ga je povabil. In prošnja iz njegovih ust je bila za Norberta praktično povelje.

»Pričakovali vas bomo torej ob osmih zvečer.« Bodemann je odšel. Zunaj na hodniku se je muzal in si zadovoljno mel roke, kajti bil je trgovec, ki privatnih in kupčijskih stvari ni ločil.

Imel je hčerko, zelo živo in lahkomiselno dekle, katero bi rad poročil s solidnim, pametnim možem.

In izbira je padla na Norberta Brandta. Upal je, da se bosta kmalu zedinila. Hčerka mu vsekakor ni ugovarjala, ko ji je predlagal, naj se začne brigati za Norberta.

Norbert je prišel zvečer natanko ob napovedani uri na obisk. Temkaj pa je našel samo direktorja, njegovo ženo in hčerko. Bil je preravnodušen, da bi se spraševal, zakaj so prav njega povabili na družinsko večerjo.

(Dalje prihodnjič)